

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Факультэт традыцыйнай беларускай культуры і сучаснага мастацтва
Кафедра народнага ДПМ

Узгоднена
Загадчык кафедры
_____ Р.Ф.Шаура
“ ” _____ 2017

Узгоднена
Дэкан факультэта
_____ Н.У.Карчэўская
“ ” _____ 2017

**ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНЫ КОМПЛЕКС
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ**

ПЛАСТАНАТОМІЯ

для спецыяльнасці: 1-15 02 01 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва напрамку
спецыяльнасці 1-15 02 01-07 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва
(рэстаўрацыя твораў),
1-18 01 01 Народная творчасць напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-04
Народная творчасць (народныя рамёствы)

Складальнікі:
Шаціло А.В., ст. выкладчык

Разгледжана і зацверджана
На паседжанні Прэзідыума Навукова-метадычнага савета
(пракакол № 9 ад “23” мая 2017 г.)

УВОДЗІНЫ

ЭВМК па дысцыпліне “Пластанатомія” з’яўляецца важнай часткай прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў па ўсіх мастацкіх спецыяльнасцях для таго, каб свабодна і адэкватна ствараць выявы чалавека пры выкананні заданняў па мастацкіх дысцыплінах, у кампазіцыйных праектах, пры стварэнні курсавых і дыпломных работ. ЭВМК забяспечвае міждысцыплінарныя сувязі з такімі спецыяльнымі дысцыплінамі як “Малюнак”, “Жывапіс”, “Кампазіцыя”, “Народнае дэкаратыўна-прыкладное мастацтва”, “Скульптура”, “Дызайн”.

У сувязі з гэтым ЭВМК разлічаны на тое, каб даць студэнтам веды пра гісторыю пластычнай анатоміі як навукі; асноўныя анатамічныя паняцці; прапорцыі і рухі цела чалавека; косці чэрапа; косці верхняй канечнасці; косці ніжняй канечнасці; шкілет тулава; мышцы галавы; мышцы верхняй канечнасці; мышцы ніжняй канечнасці; мышцы тулава.

Мэта ЭВМК – развіццё мастацкіх здольнасцей асобы праз фарміраванне цэласнай сістэмы ведаў пра будову, пластыку і рух цела чалавека.

Задачы ЭВМК:

- засваенне асноўных паняццяў і тэрмінаў анатамічнай навукі;
- вывучэнне костнай і мышачнай сістэмы чалавека;
- аналіз будовы і рухаў цела чалавека;
- выяўленне сутнасных рыс і характэрных форм касцей і мышц у іх узаемасувязі;
- набыццё навыкаў адлюстравання чалавека графічнымі сродкамі.

У выніку засваення дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

- асноўныя паняцці і тэрміны анатамічнай навукі;
- касцявую сістэму чалавека (шкілет);
- мышачную сістэму чалавека;
- сутнасць пластыкі і рухаў цела чалавека.

умець:

- выяўляць сутнасныя рысы і характарныя формы касцей і мышцаў і іх узаемасувязь;
- аналізаваць пабудову і рухі цела чалавека;
- анатамічна правільна адлюстроўваць чалавека графічнымі сродкамі.

валодаць:

- асноўнымі анатамічнымі паняццямі;
- метадыкай пабудовы руху цела чалавека;
- навыкамі адлюстравання цела чалавека.

Асноўнымі педагагічнымі метадамі і тэхналогіямі навучання пластычнай анатоміі, якія садзейнічаюць набыццю студэнтамі ведаў у галіне пластычнай анатоміі вылучаюцца наступныя:

- эмацыянальна-рацыянальна-аналізаванне твораў сусветнага выяўленчага мастацтва;
- практычнае паэтапнае вывучэнне косна-мышачнай сістэмы чалавечага цела і выкананне плоскасна-графічных маляваў анатамічных табліц;
- назіранне і аналіз пры вывучэнне будовы, пластыкі і руху цела чалавека
- інтэрактыўныя метады пры выкананні і абмеркаванні аўдыторных і самастойных заданняў.

Засваенне структурных частак ЭВМК па дысцыпліне павінна забяспечыць фарміраванне наступных груп кампетэнцый.

Акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і творчых задач.

АК-2. Валодаць сісітэмным і параўнальным аналізам.

АК-10. Валодаць метадамі і сродкамі пазнання, навучання, самакантролю для інтэлектуальнага развіцця, павышэння культурнага ўзроўню, прафесійнай кампетэнцыі.

Сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-1. Валодаць якасцямі грамадскасці.

САК-7. Быць здольным асэнсавана ўспрымаць і беражліва адносіцца да гістарычнай, культурнай спадчыны Беларусі і свету, культурных традыцый і рэлігійных поглядаў.

Прафесійныя кампетэнцыі:

ПК-5. Карыстацца інфармацыйнымі рэсурсамі для шматбаковага забеспячэння арганізацыйна-кіраўніцкай дзейнасці ў галіне народнай творчасці.

ПК-35. Ствараць мастацкія творы ў галіне выяўленчага і народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

ЭВМК складзены на аснове Адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі АСВА 1-18 01 01-2013 па спецыяльнасці 1 18 01 01 Народная творчасць (па напрамках) і вучэбнага плана па спецыяльнасць 1-18 01 01-04 Народная творчасць (народныя рамёствы) гэг. № С 1-18-1-004/тып. ад 30.05.2013г.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

для спецыяльнасці: 1-15 02 01 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва напрамку
спецыяльнасці 1-15 02 01-07 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва
(рэстаўрацыя твораў),

Нумар раздзела,	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					усяго
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі	самастойная работа	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1. Развіццё пластычнай анатоміі як навукі	2			2	4	8
2.	2. Асноўныя анатамічныя паняцці	2			2	2	6
3.	3. Прапорцыі і рух цела чалавека	4			12	20	46
4.	4. Косці чэрапа				4	6	10
5.	5. Косці верхняй канечнасці				4	6	10
6.	6. Косці ніжняй канечнасці				4	6	10
7.	7. Шкелет тулава				6	10	16
8.	8. Мышцы галавы				4	6	10
9.	9. Мышцы верхняй канечнасці				6	8	14
10.	10. Мышцы ніжняй канечнасці				8	8	16
11.	11. Мышцы тулава				10	12	22
	Усяго	8			62	88	114

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

1-18 01 01 Народная творчасць напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-04
Народная творчасць (народныя рамёствы)

Нумар раздзела,	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					Усяго
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарыя заняткі	Лабараторныя заняткі	Кіруемая самастойная	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1. Развіццё пластычнай анатоміі як навукі	2					2
2.	2. Асноўныя анатамічныя паняцці	2			2	2	6
3.	3. Прапорцыі і рух цела чалавека				6	6	12
4.	4. Косці чэрапа				2	2	4
5.	5. Косці верхняй канечнасці				2	2	4
6.	6. Косці ніжняй канечнасці				2	2	4
7.	7. Шкелет тулава				4	4	8
8.	8. Мышцы галавы				2	2	4
9.	9. Мышцы верхняй канечнасці				2	2	4
10.	10. Мышцы ніжняй канечнасці				4	4	8
11.	11. Мышцы тулава				4	4	8
	Усяго	4			30	30	64

ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

ПЛАН-КАНСПЕКТ ЛЕКЦЫЙ

Пластычная анатомія вывучае будову цела чалавека, яго прапорцыі і рух. Яна з'яўляецца неабходнай асновай для стварэння мастацкага твора, прадметам выявы якога з'яўляецца чалавек. Косці і мышцы цела чалавека ўтвараюць складаную сістэму, ад дасканалыя ведання якой залежыць майстэрства мастака ў адлюстраванні натуре. Таму пры вывучэнні пластычнай анатоміі чалавека пры разглядзе асобных элементаў коснай ці мышачнай сістэмы, акцэнтуюцца агульныя сувязі будовы формы. Значная ўвага да авалодання ведамі па пластычнай анатоміі і навыкамі адлюстравання натуре абумоўлена роляй выявы чалавека ў выяўленчым і дэкаратыўна-прыкладным мастацтве і тым месцам, якое яна займае пры вырашэнні спецыяльных прафесійных задач.

Развіццё пластычнай анатоміі як навукі

Пластычная анатомія як навукі пачала сваё жыццё ў эпоху адраджэння, калі мастакі зноў звярнулі сваю ўвагу да чалавека. Веды па пластычнай анатоміі і будове цела чалавека, безумоўна, развіваліся ў старажытнай Грэцыі, дастаткова толькі звярнуць сваю ўвагу на дасканалыя скульптурныя выявы чалавека.

Але пачаткам навуковага вывучэння анатоміі чалавечага цела стала мастацтва эпохі адраджэння. Калі мастацтва зноў звярнула сваю ўвагу да чалавека і менавіта ён стаў дамінантай, з'явілася непасрэдная неабходнасць у тэарэтычным вывучэнні чалавечага цела.

Паола Учэла (1394—1475) цікавілі выявы чалавека ў складаных ракурсавых. Леон Баціста Альберці (1404—1472) у сваёй працы “Дзесяць кніг пра доўгства” вызначыў прапорцыі цела чалавека па прынцыпах грэчаскай антрапаметрыі, заснаваных на розных вымярэннях частак цела.

Леанарда да Вінчы (1452—1519) – вялікі італьянскі мастак, архітэктар, матэматык унёс значны ўклад у развіццё пластычнай анатоміі, цікавіўся пытаннямі медыцыны. У сваім “Трактате пра жывапіс” ён выказаў законы перспектывы, веды па анатоміі, прапорцыях і мадэліроўцы святла і ценяў; пра сродкі перадачы мімікі і рухаў чалавека, жывёл і птушак. Тэарэтычныя веды Леанарда да Вінчы знайшлі сваё адлюстраванне ў яго творах.

Альбрэхт Дзюрэр на прыкладзе свайго аўтапартрэта, які знаходзіцца ў Мюнхене, апісаў прапорцыі твару, якія лічыў абавязковымі і характэрнымі для ўсіх мужчынскіх твараў.

Вымярэнне прапорцый чалавека. Метады Леанарда да Вінчы і Альбрэхта Дзюрэра.

Леанарда да Вінчы быў першым, хто хто прыняў у якасці адзінкі вымярэння толькі даўжыню твару, а не даўжыню ўсяго чэрапа. Альбрэхт Дзюрэр прымаў за адзінку вымярэння ўсю даўжыню чэрапа.

Пры вывучэнні прапорцый цела улічваюцца толькі сярэднія памеры, пры чым сярэдняя высата цела чалавека для розных рас розныя.

Папярочныя памеры характарызуюць розніцу паміж мужчынскай і жаночай фігурамі. Тут перш за ўсё параўноўваюцца памеры таза і плечавога пояса.

Прапорцыі цела чалавека розныя ў розным узросце, найбольш характэрнымі ўзроставымі кропкамі з'яўляецца ўзрост немаўля, дзіця аднаго, пяці, дзесяці, чатырнаццаці год. Маецца на увазе прапарцыянальныя суадносіны даўжыні галавы да астатніх частак цела.

Калі чалавек рухаецца, пры апісанні той ці іншай позы гаворка ідзе пра пераменнае перамяшчэнне і падтрыманні цэнтра цяжару.

Асноўныя анатамічныя паняцці

Апісанне цела чалавека. Для вызначэння формаў, напрамкаў, палажэнняў і асобных частак цела чалавека, карыстаюцца спецыяльнымі тэрмінамі. Пры апісанні цела чалавека мы зыходзім з палажэння спакою, замяніў яго прастой геаметрычнай формай.

Часткі, якія размешчаны бліжэй да сярэдняй плоскасці цела называюцца ўнутранымі, далей – наружнымі. Тэрмінамі верхні і ніжні характарызуюцца суадносіны той ці іншай часткі да чэрапа ці стапы. Тэрмінамі паверхневы і глыбокі вызначаецца большая ці меншая аддаленасць часткі ад вонкавай паверхні цела.

Сухажыллі сустракаюцца на канцах мышц і з'яўляюцца іх працягам; яны бываюць тоўстымі і кароткімі, тонкімі і доўгімі, рэдка – круглымі, часцей – плоскімі. пры дапамозе сухажылляў мышцы прымацоўваюцца да касцей і ажыццяўляюць сваю функцыю.

Сухажыльныя перамышкі ідуць упоперак некаторых мышц.

Апанеўрозамі называюць шырокія, плоскія перапончатыя сухажыллі, звычайна сустракаюцца на канцах шырокіх, плоскіх мышц. Яны не толькі прымацоўваюцца да касцей, але і пераходзяць у фасцыі.

Фасцыямі называюць тонкія пласціны падобныя мембранам, якія складаюцца са злучальнай тканкі; яны ахутваюць усе мышцы і фіксуюць іх у пэўным становішчы.

Сухажыльнымі дугамі называюцца сухажыльныя патаўшчэнні фасцей.

Звязкі выконваюць розныя функцыі, часцей служаць для спалучэння касцей.

Асновай цела чалавека з'яўляецца костны шкелет, які падтрымлівае і ахоўвае ўнутраныя органы. Асобныя косці спалучаюцца паміж сабою рознымі спосабамі, большасць з іх прывадзіцца ў рух з дапамогай мышц па прынцыпу рычага.

Шкелет чалавека складаецца з 233 касцей, большасць з якіх – парныя, альбо складаюцца з дзвюх сіметрычных палавін. Па форме косці бываюць доўгія, плоскія, шырокія, мелкія і няправільныя.

Суставы аб'ядноўваюць косці ў адзіную сістэму. Такое спалучэнне можа быць рухомым альбо нерухомым. Нерухомае злучэнне называецца швом альбо сінхандромам.

Шоў – такое спалучэнне дзвюх касцей, калі іх края вызублены і косці зубцамі злучаны паміж сабою. Гэта – сапраўдны шоў. Калі бакі дзвюх суседніх касцей прыкрываюць адзін адно, альбо проста знаходзяцца побач, вызначаецца несапраўдны шоў. Калі дзве касці злучаны з дапамогай храстка, кажуць пра сінхандроз.

Пры рухомым спалучэнні косці сутыкаюцца сваімі храсткавымі паверхнямі ўнутры суставаў сумкі. Самае трывалае злучэнне касцей ажыццяўляецца звязкамі.

Форма суставаўных паверхняў залежыць ад функцыі сустава і можа быць плоскай, шарападобнай, цыліндрычнай, конусападобнай, седлападобнай, блокападобнай. Розныя віды суставаў можна звесці да простых геаметрычных формаў. рух касцей ажыццяўляецца вакол уяўнай восі. Калі мышцы, якія ажыццяўляюць рух, знаходзяцца ў стане найменшага напружання, суставаў знаходзіцца ў сярэднім становішчы, такі стан называецца фізіялагічным.

Галоўныя віды суставаў.

1. Маларухомы. Паверхні такога сустава плоскія ці злёгка выгнутыя, такое злучэнне дапушчае толькі нязначны рух.

2. Блакавідны. Сустаўная паверхня адной з касцей цыліндрычная, а на другой маецца адпаведная выемка. Такі суставаў рухаецца толькі ў адной плоскасці.

3. Вярчальны. У такім суставе косць рухаецца вакол другой касці альбо разам з ёю вакол сваёй восі.

4. Шарападобны. У такім суставе шарападобная галоўка адной касці спалучаецца з шарападобнай ямінай другой касці.

5. Седлападобны. Сустаўная паверхня адной з касцей увагнутая, другой – выпуклая; у іншым напрамку, перпендыкулярным першаму, паверхня першай касці выпуклая, а паверхня другой – увагнутая.

Рух касцей ажыццяўляецца пры дапамозе мышцаў – валакністых утварэнняў, пакрытых фасцыямі. Пры дапамозе сухажылляў альбо апанеўрозаў мышцы прымацоўваюцца да касцей. Доўгія мышцы сустракаюцца на канечнасцях; шырокія ў большасці выпадкаў з'яўляюцца рухавікамі тулава; тоўстыя кароткія мышцы развіваюць вялікую сілу; кругавыя мышцы альбо сфінктары ахутваюць розныя адтуліны.

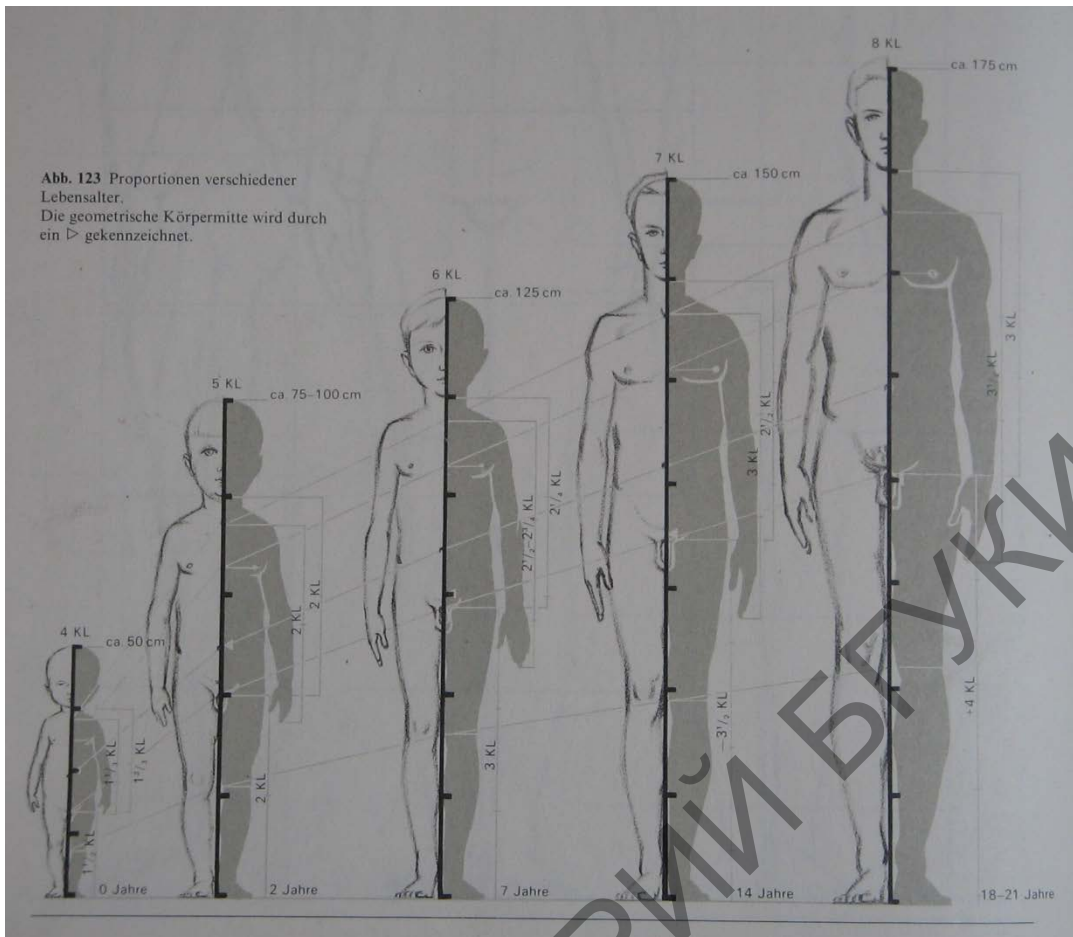
Сустракаюцца мышцы, зросшыся паміж сабою, якія маюць некалькі галовак і канцоў. Такія мышцы называюцца састаўнымі, яны пачынаюцца ад некалькіх касцяных кропак. Пры вызначэнні мышцаў кіраваліся іх месцазнаходжаннем, формай і функцыяй.

У працэсе працы мышцы скарачаюцца, а значыць становяцца тоўстымі і кароткімі, а іх канцы набліжаюцца адзін да аднаго. Пры рабоце мышцы садзейнічаюць альбо супроцьстаўляюцца адна адной. Нерухомы канец мышцы называецца пачаткам альбо галоўкай, другі канец, размешчаны далей ад сярэдзіны цела (ад пазваночніка), называецца прымацаваннем.

ПРАКТИЧНЫ РАЗДЗЕЛ

- **Сухожилия** встречаются на концах мышц и служат их продолжением. При помощи сухожилий мышцы прикрепляются к костям и выполняют свою функцию.
- **Апоневрозы** – широкие, плоские перепончатые сухожилия, встречаются на концах широких, плоских мышц, переходят в фасции мышц.
- **Фасции** – тонкие пластинки типа мембран, состоящие из соединительной ткани, окутывают все мышцы, фиксируют их в определённом положении.
- **Сухожильными дугами** называют сухожильные утолщения фасций.
- **Связки** располагаются в области суставов и между неподвижными костями
- **Суставные сумки – фиброзные оболочки суставов**

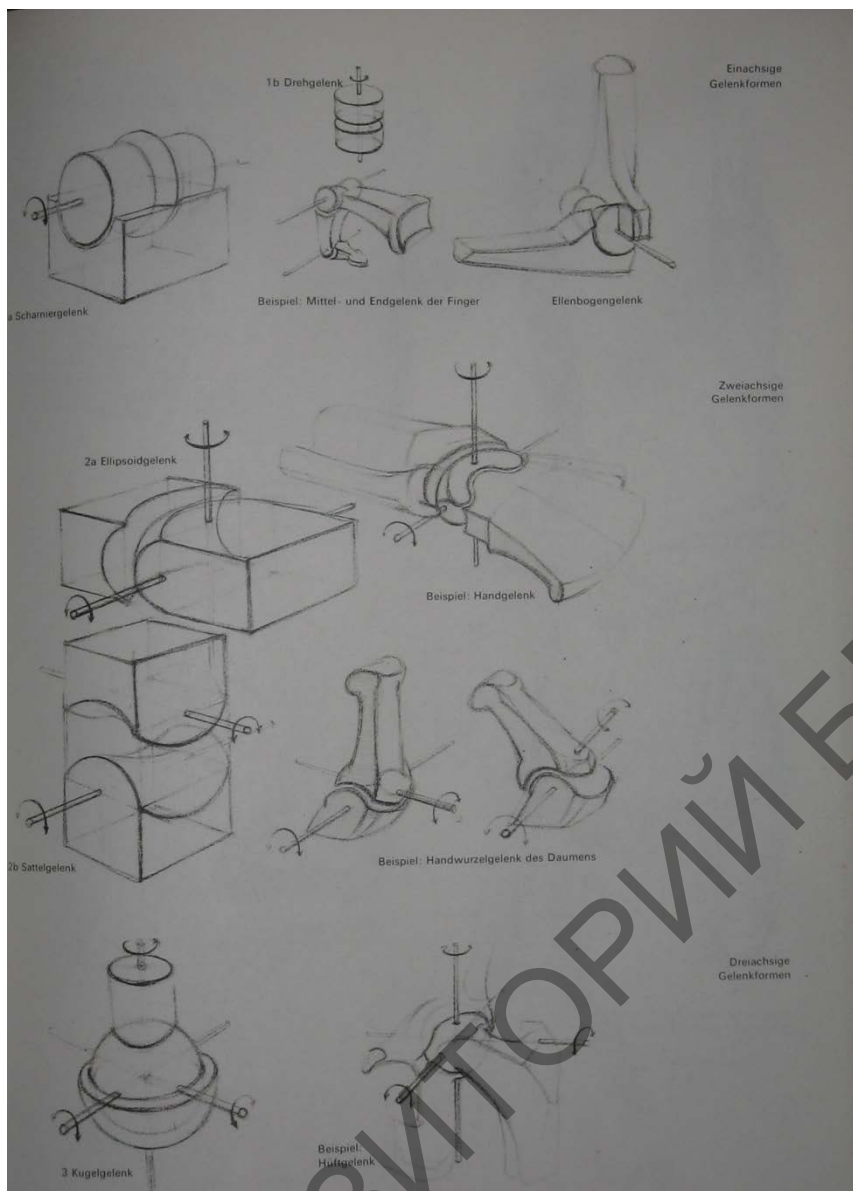
- **Неподвижное соединение** имеет место в том случае, когда кости плотно прилегают друг к другу.
- **Шов** – соединение, при котором края костей зазубрены и кости зубцами сцеплены друг с другом. Это – **истинный шов**.
- **Ложный шов** – края костей прикрывают друг друга или лежат друг на друге.

Пропорции человеческого тела

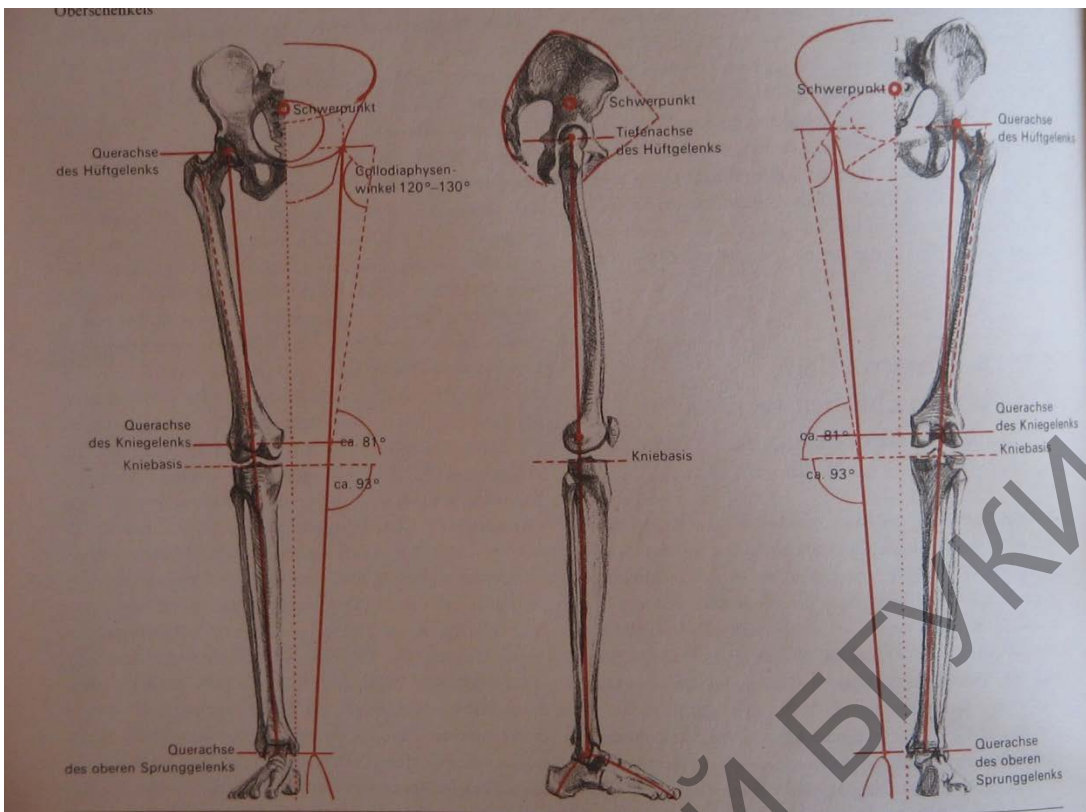

Движение и пластика человека.

■ **Виды суставов:**

- малоподвижный сустав;
- блоковидный сустав;
- вращательный сустав;
- шаровидный сустав;
- седловидный сустав.

Кости нижней конечности

Бедро (является самой длинной костью скелета)

полушарообразная головка

шейка

большой вертел

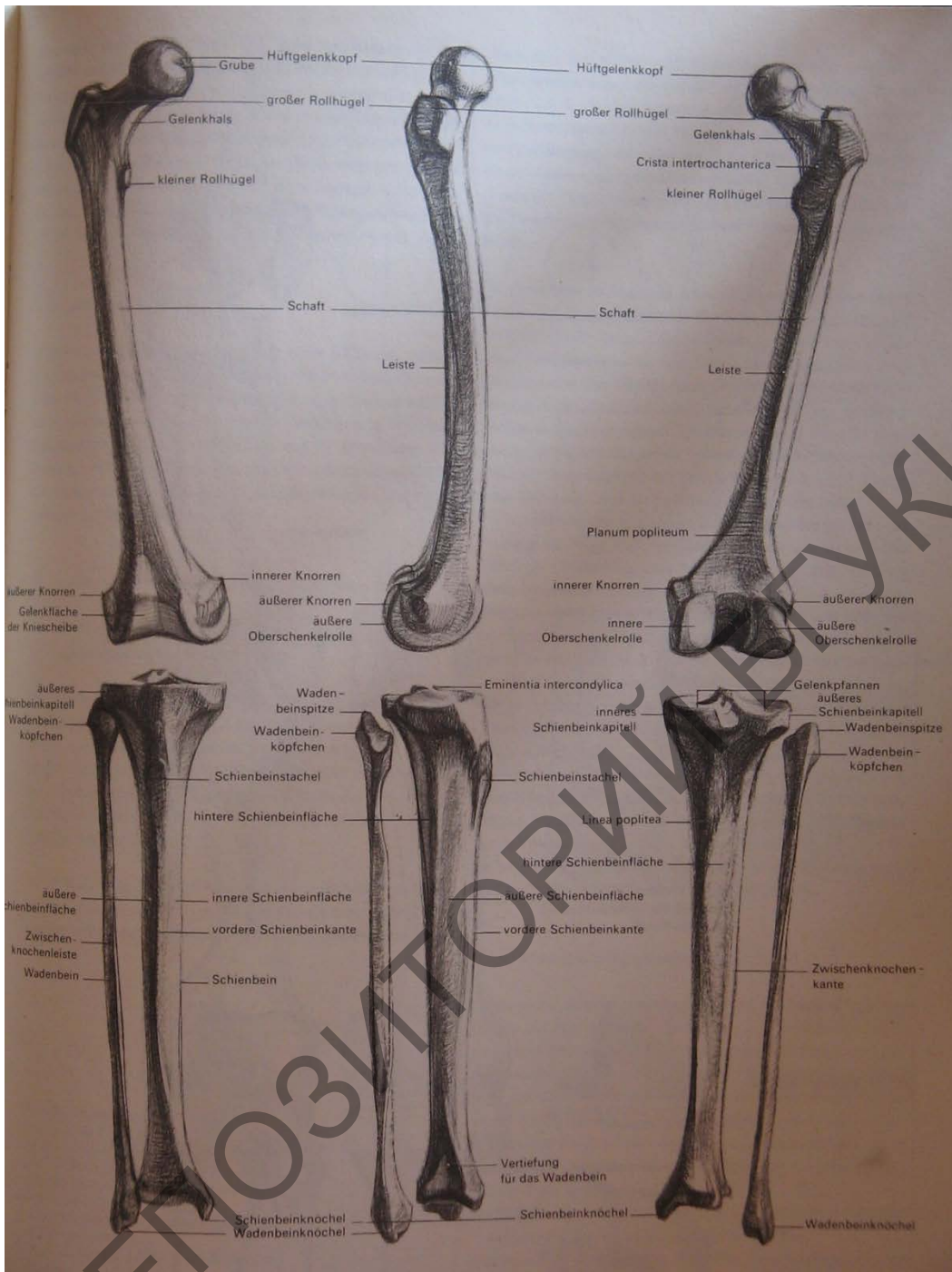
Кости голени:

Большеберцовая кость

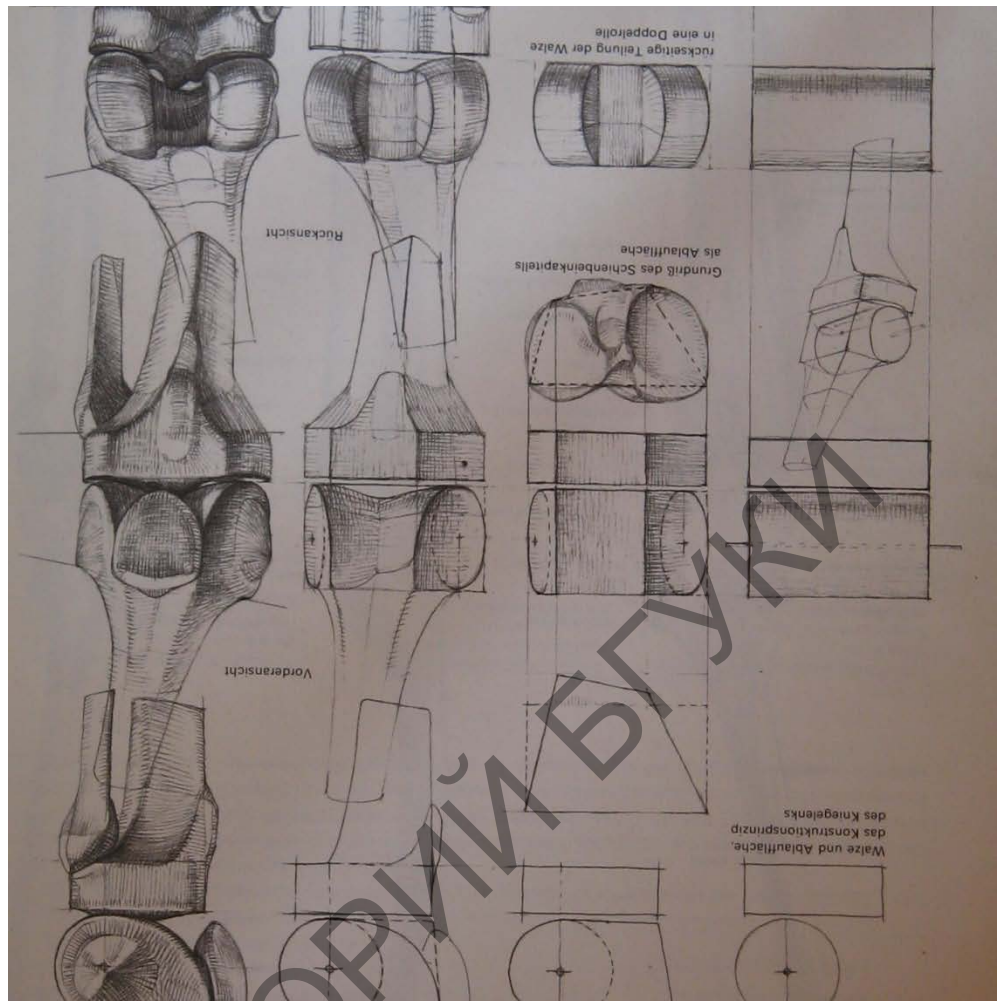
Малоберцовая кость

наружная лодыжка

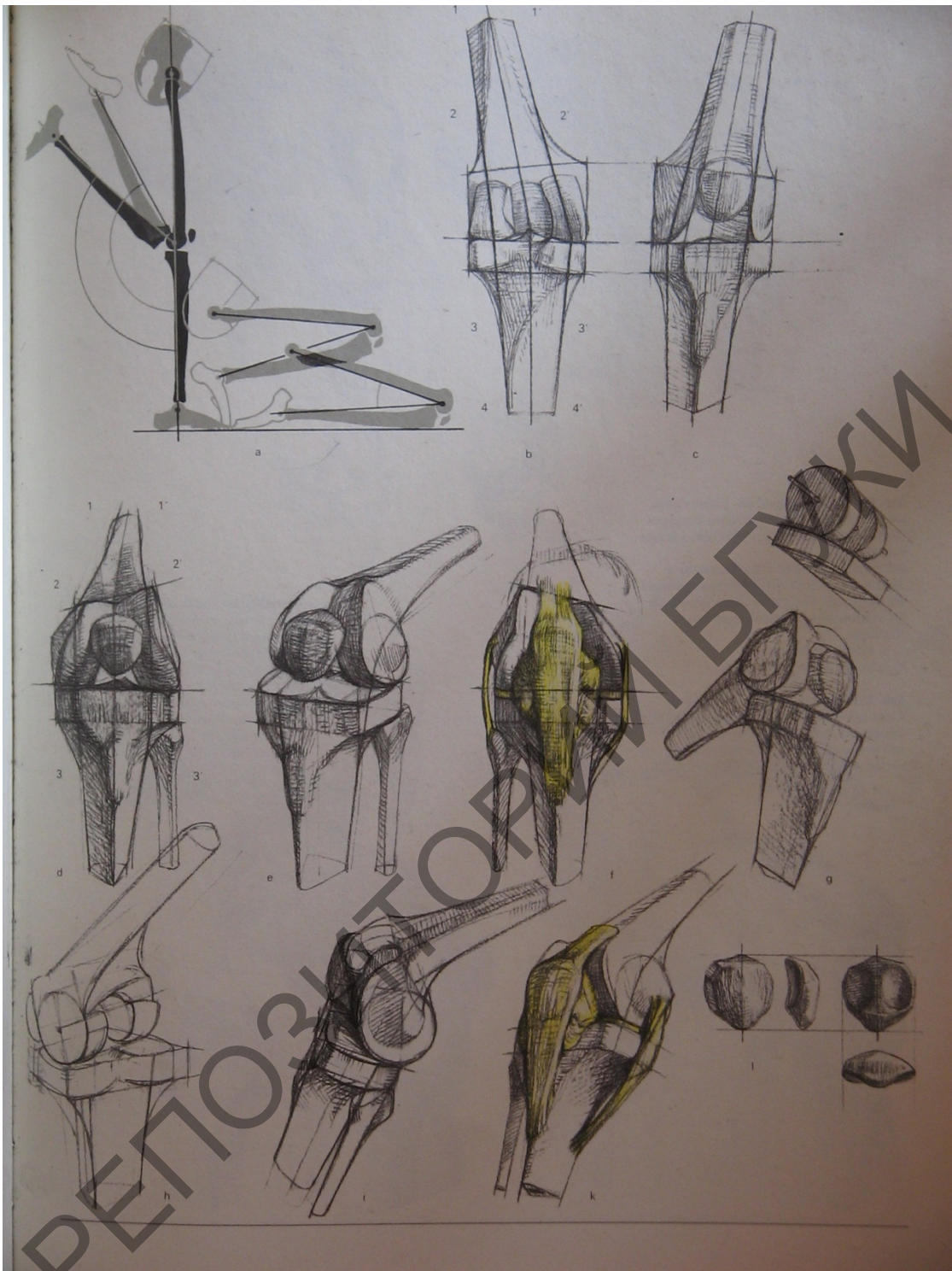
внутренняя лодыжка

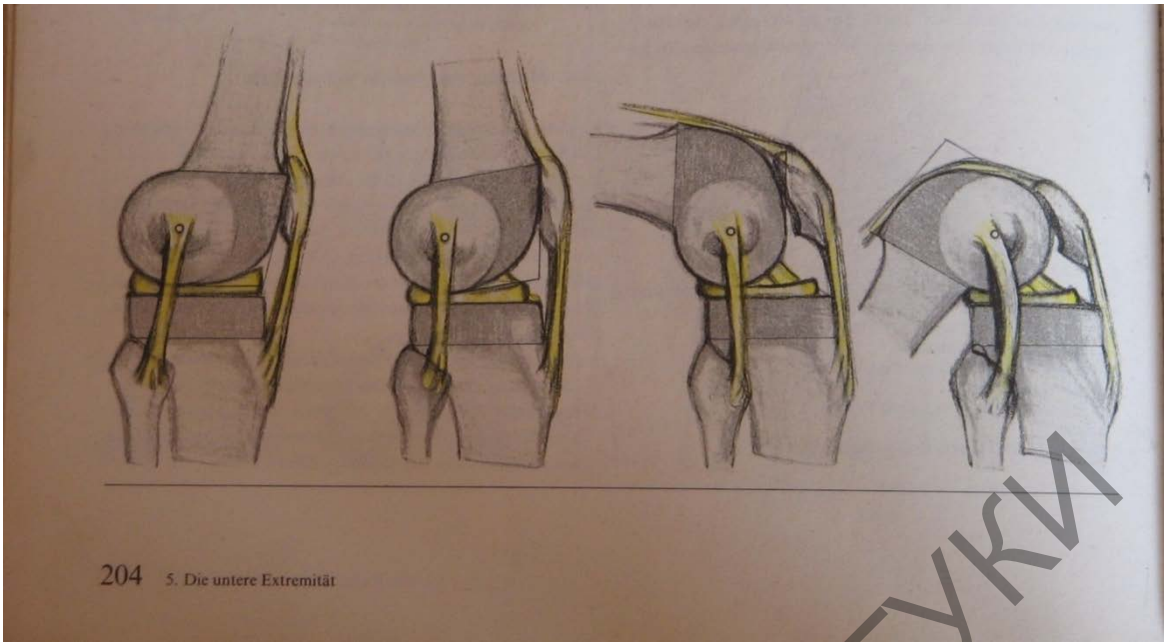
Кости нижней конечности

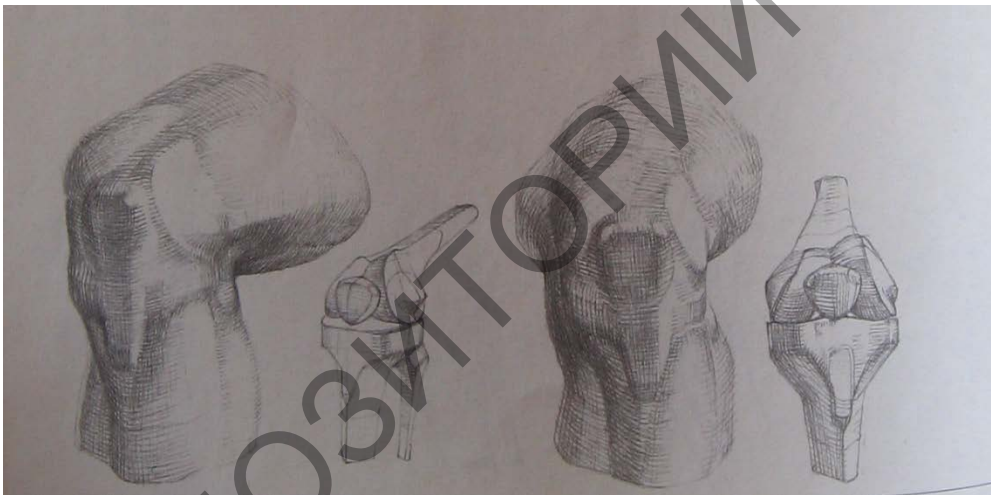
Коленный сустав

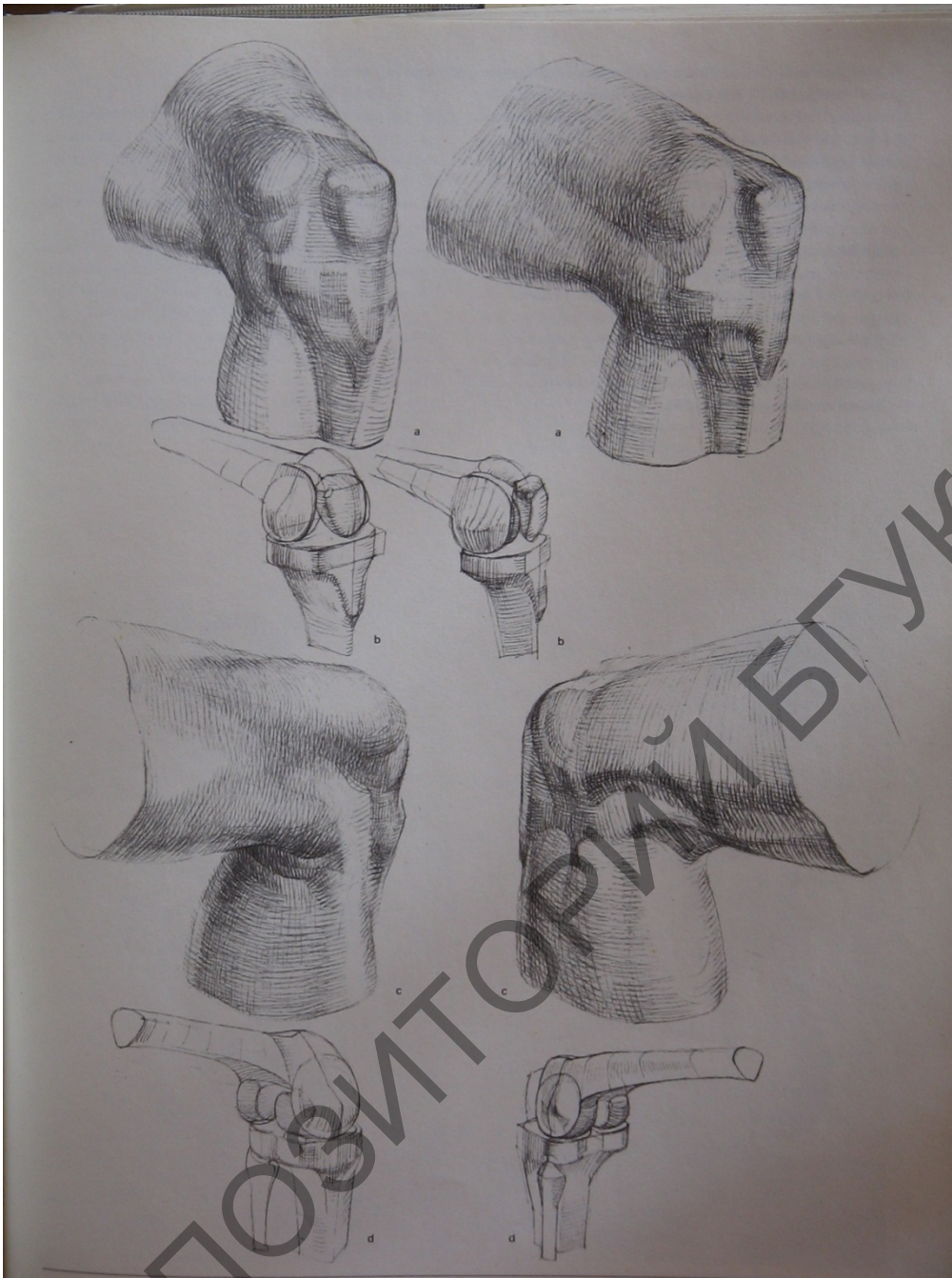
Коленный сустав в движении

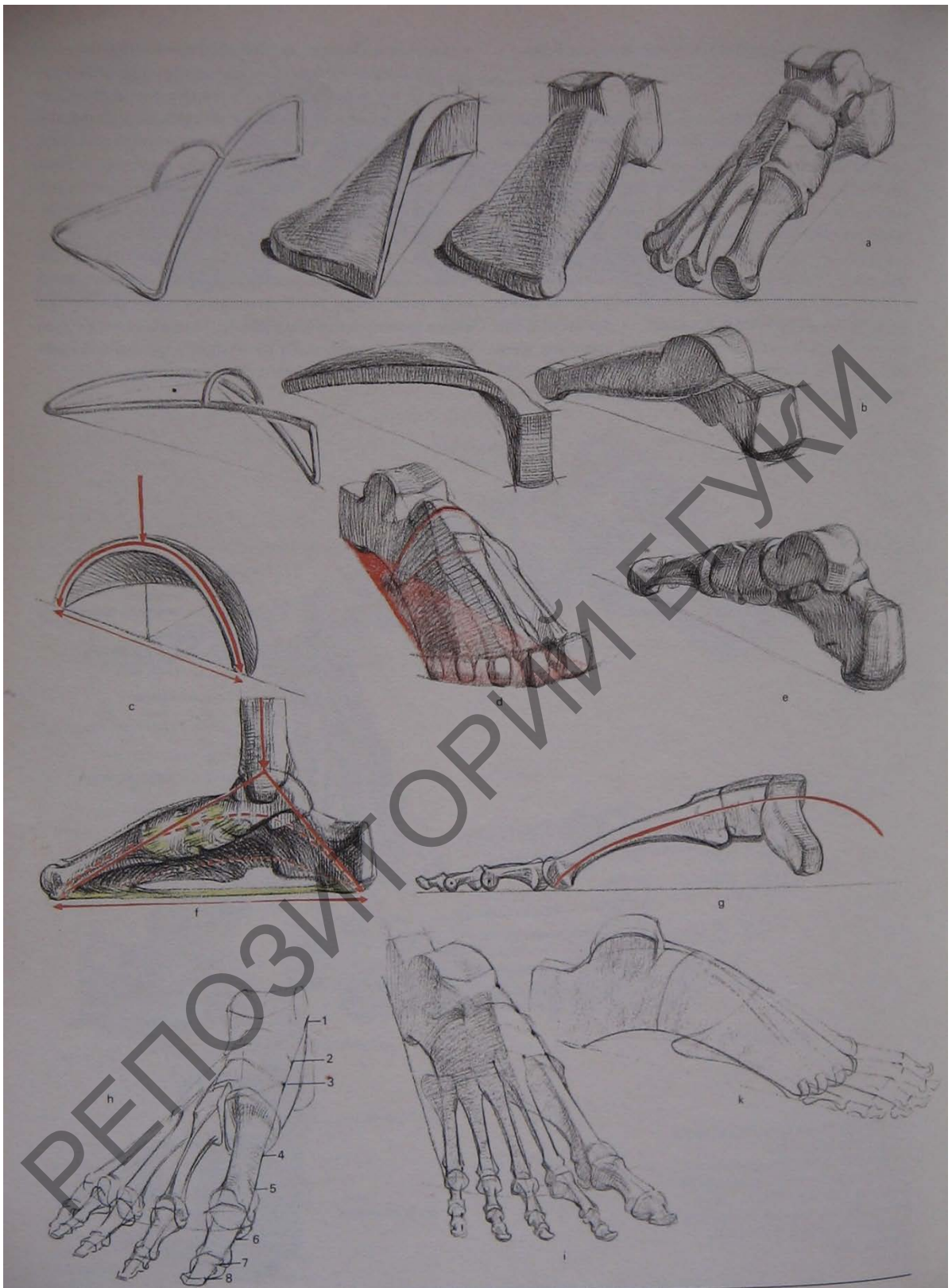
Коленный сустав

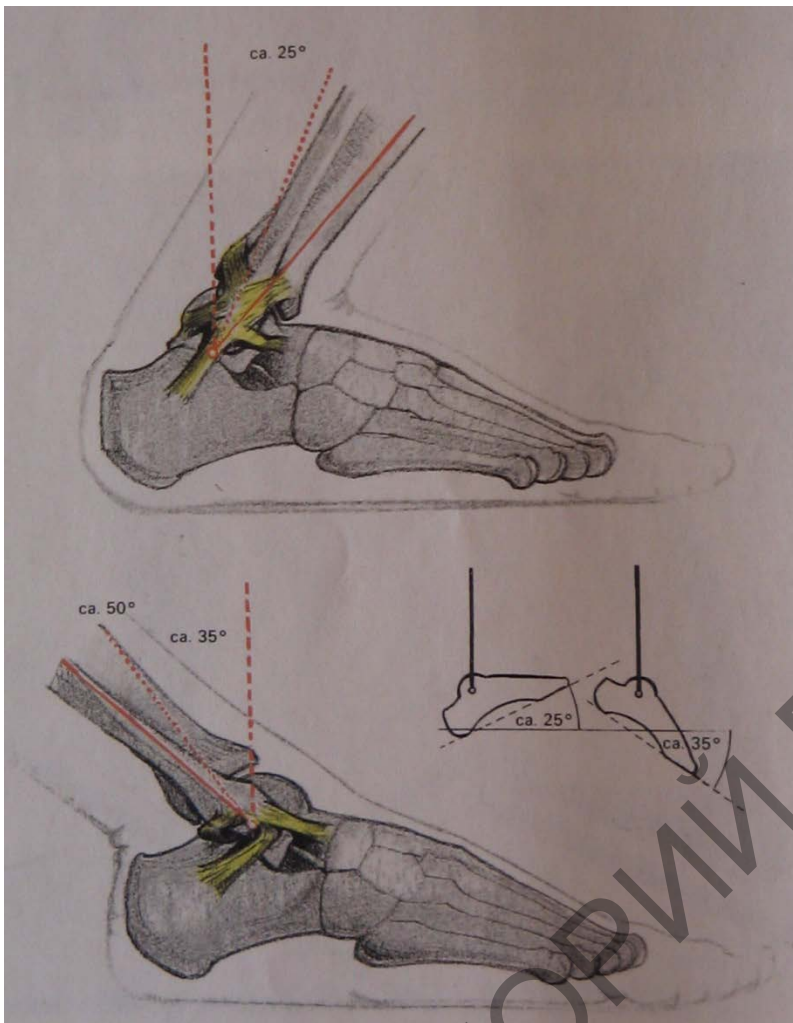
Коленный сустав

Коленный сустав

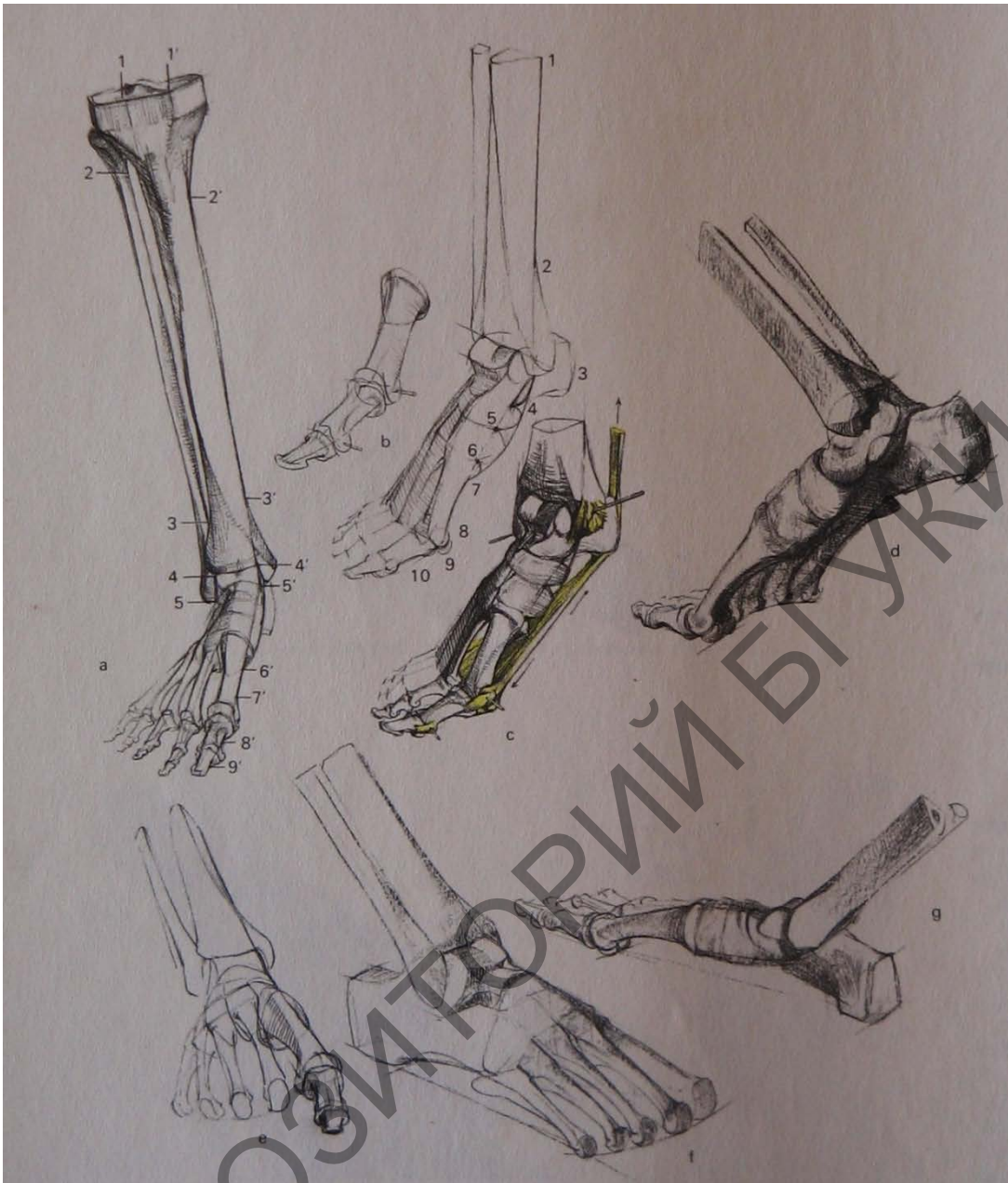

Стопа

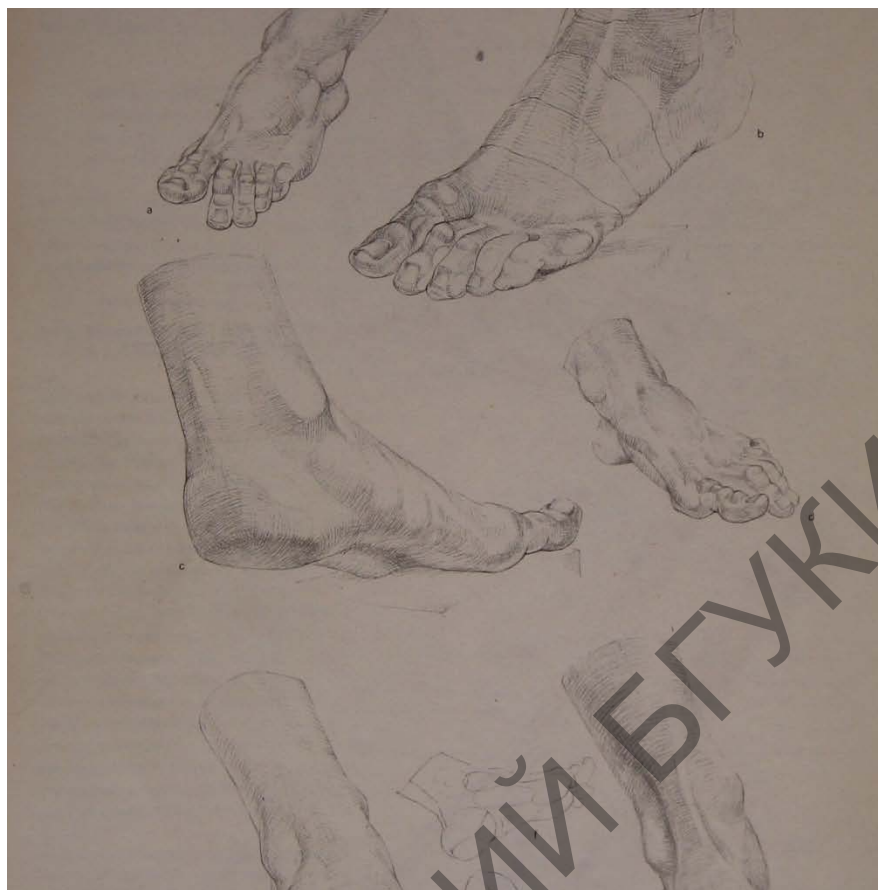

Связки стопы

РЕПОЗИТОРИИ БГУКИ

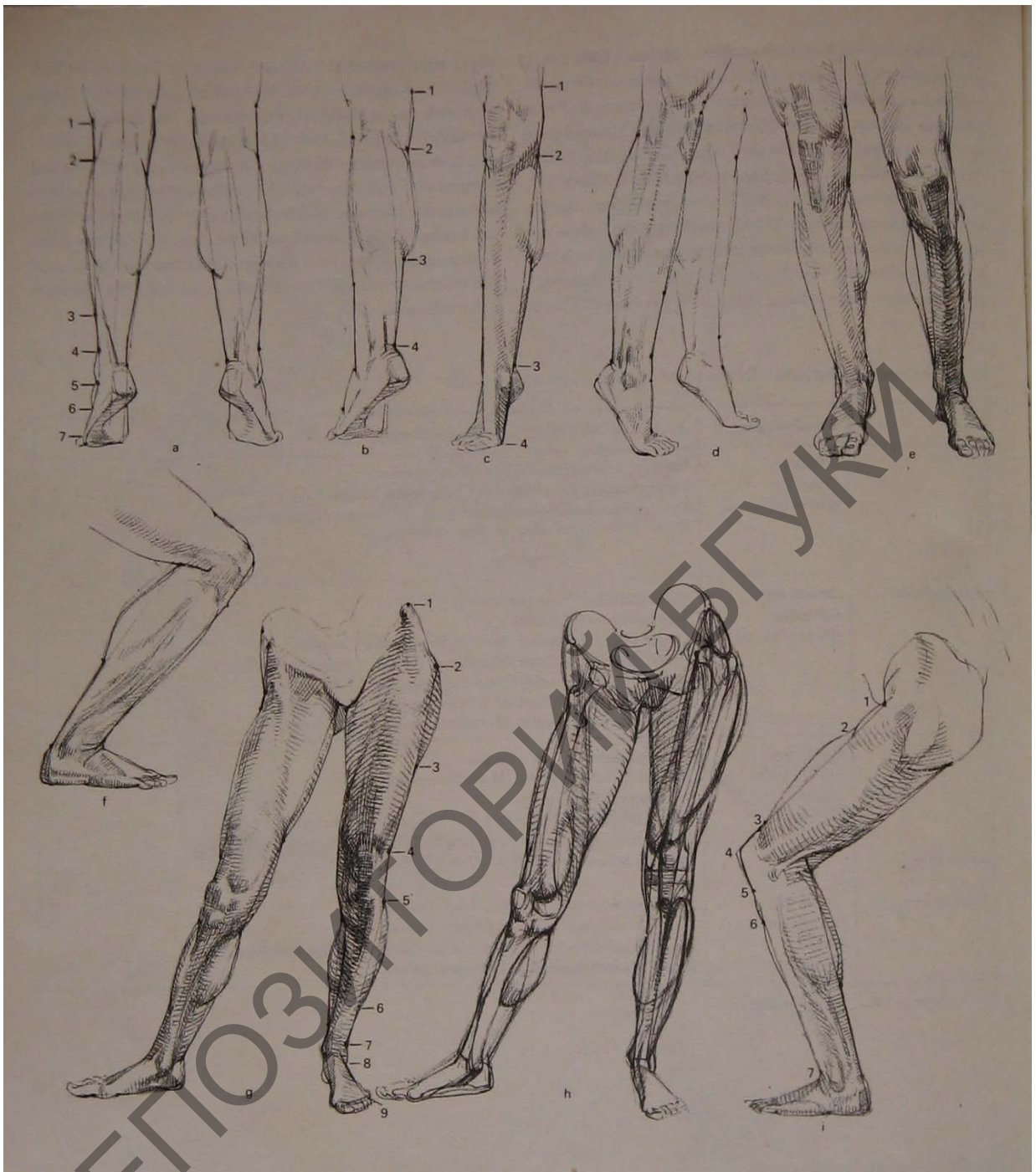

Движение стопы (кости)

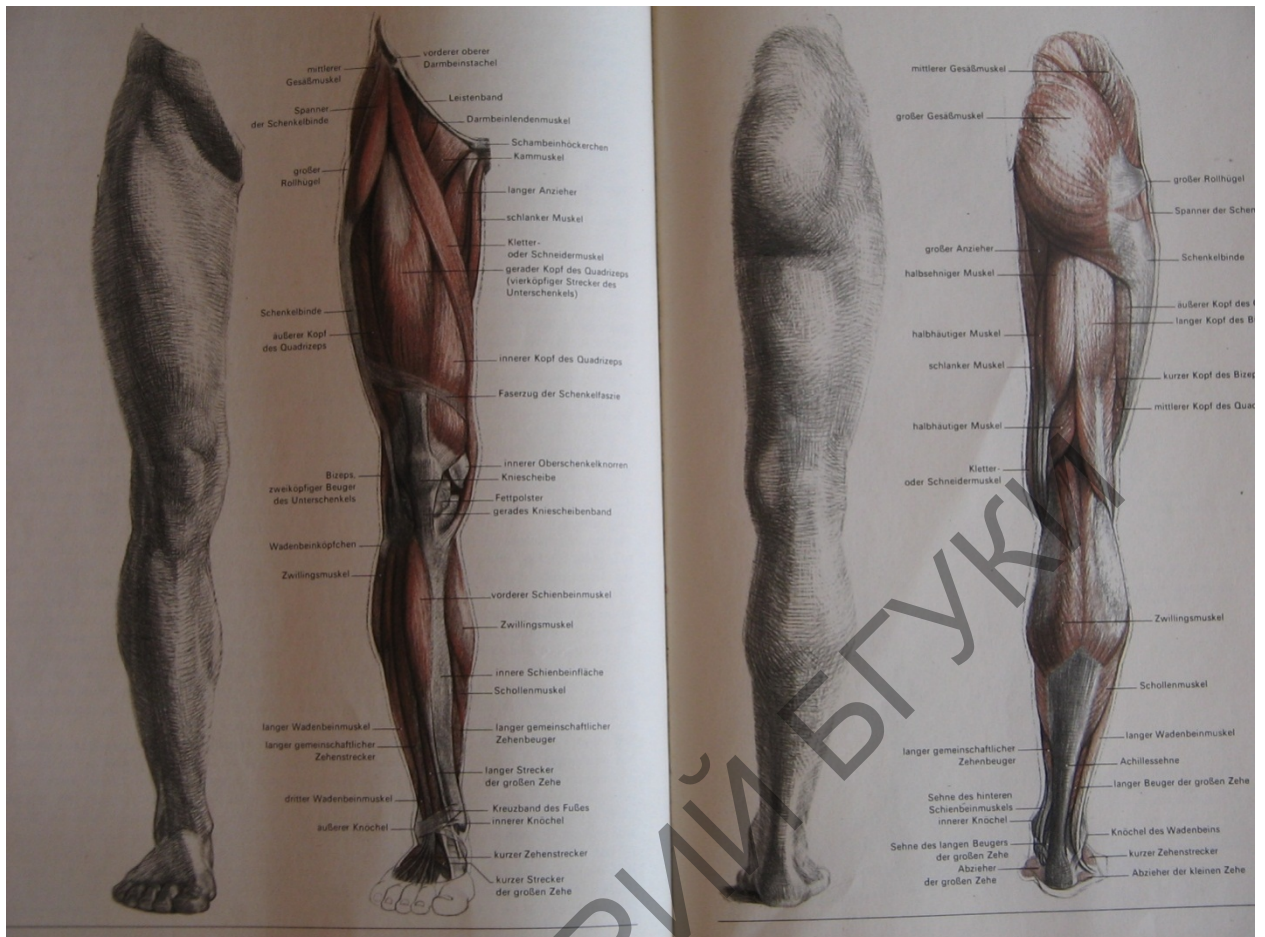

Движение стопы

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Мышцы и пластика нижней конечности

Мышцы нижней конечности (вид спереди, вид сзади)

мышцы тазового пояса

мышцы внутренней группы

подвздошная мышца

большая поясничная мышца

мышцы наружной группы

квадратная мышца

верхняя и нижняя близнецовая мышцы

внутренняя запирающая мышца

грушевидная мышца

малая ягодичная мышца

средняя ягодичная мышца

мышца, напрягающая широкую фасцию бедра

большая ягодичная мышца

Мышцы бедра

Разгибатели

латеральная широкая мышца бедра

медиальная широкая мышца бедра

средняя широкая мышца бедра

прямая мышца бедра

портняжная мышца

Сгибатели

полуперепончатая мышца

полусухожильная мышца

двуглавая мышца бедра

Приводящие мышцы

большая приводящая мышца бедра

короткая приводящая мышца

длинная приводящая мышца

нежная мышца

гребешковая мышца

Мышцы голени

разгибатели

Длинный разгибатель пальцев

длинный разгибатель большого пальца

передняя большеберцовая мышца

сгибатели

подколенная мышца

длинный сгибатель большого пальца

задняя большеберцовая мышца

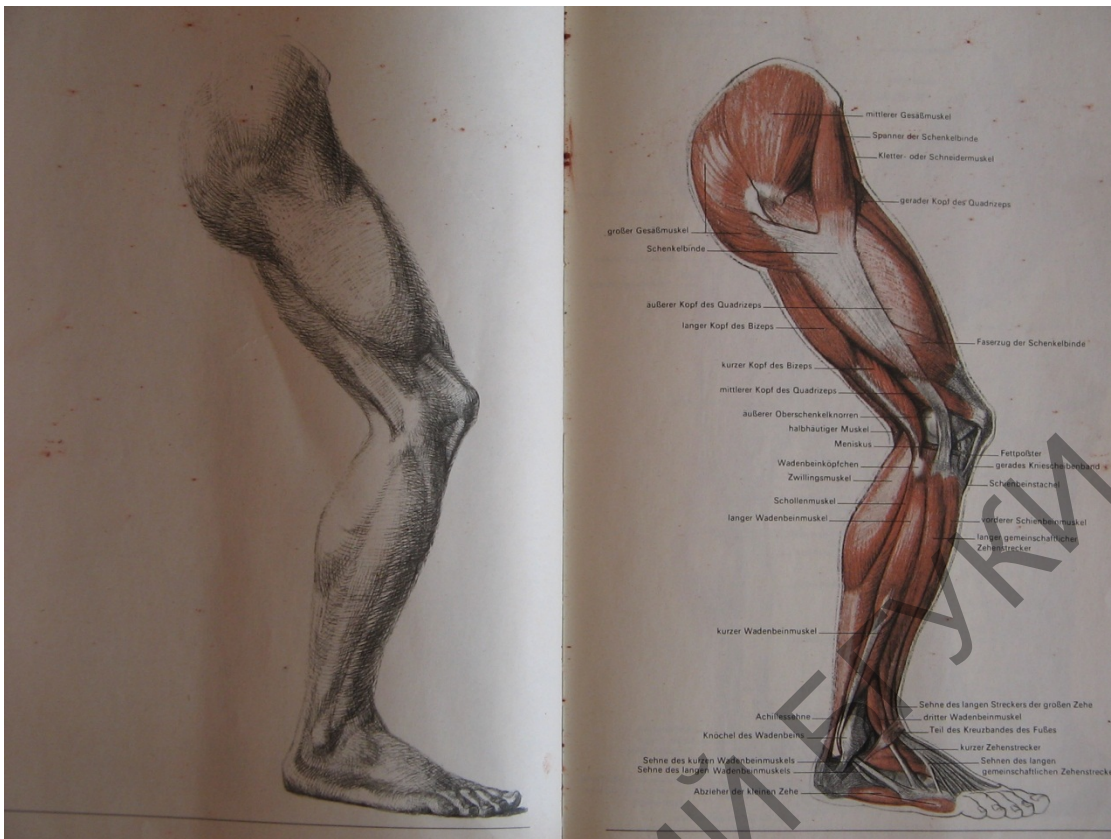
длинный сгибатель пальцев стопы

трёхглавая мышца икры

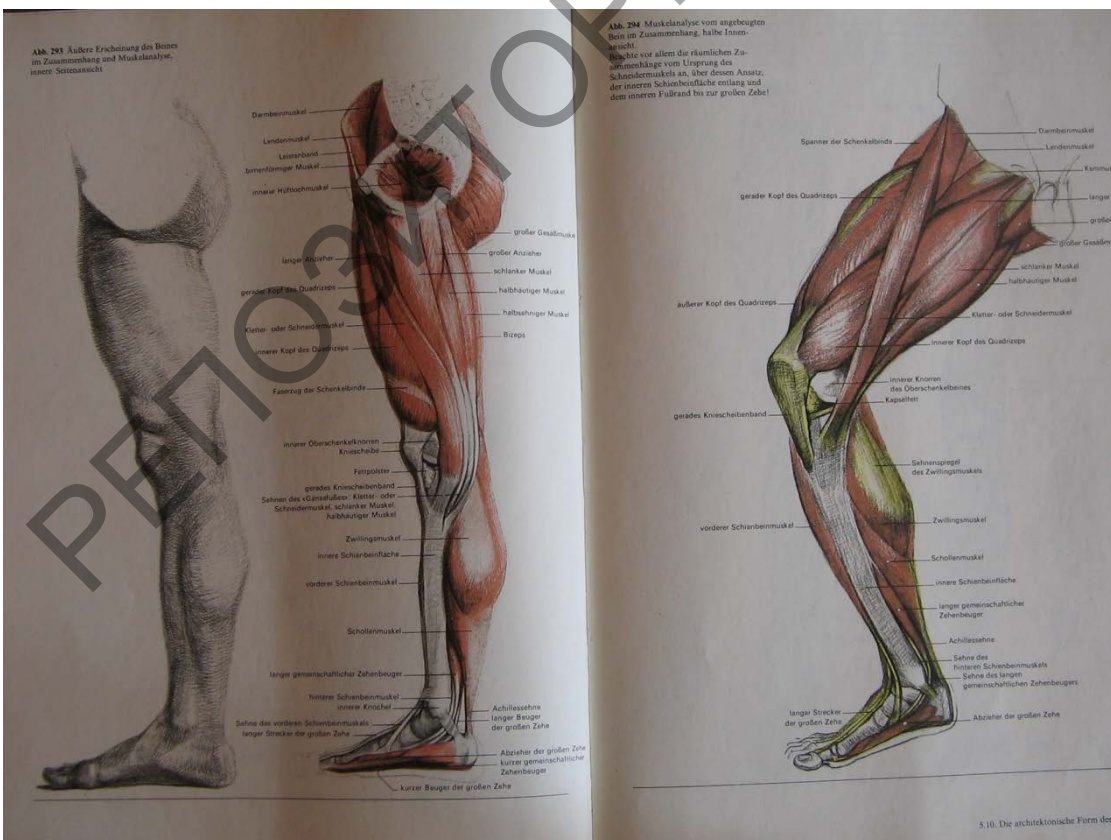
малоберцовые мышцы

короткая малоберцовая мышца

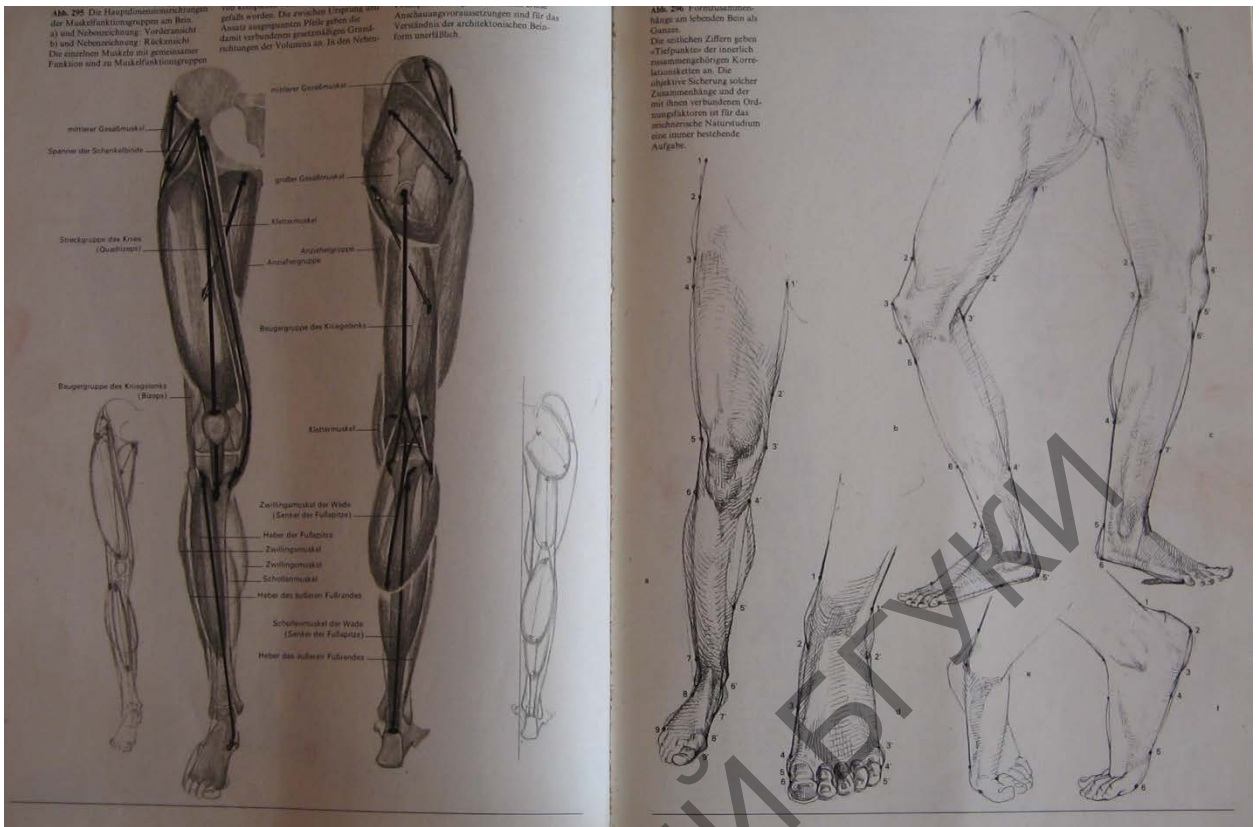
длинная малоберцовая мышца

Мышцы нижней конечности (внешняя сторона)

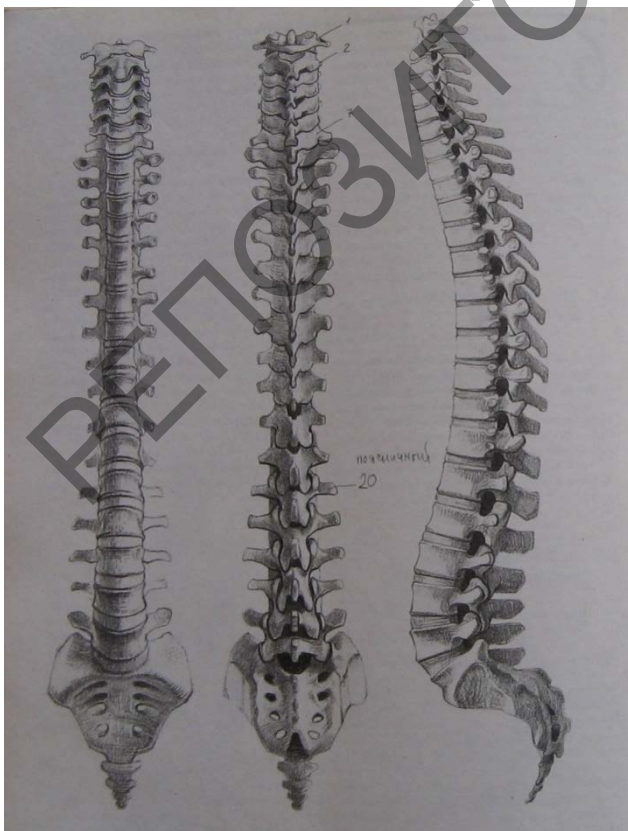

Мышцы нижней конечности (внутренняя сторона)

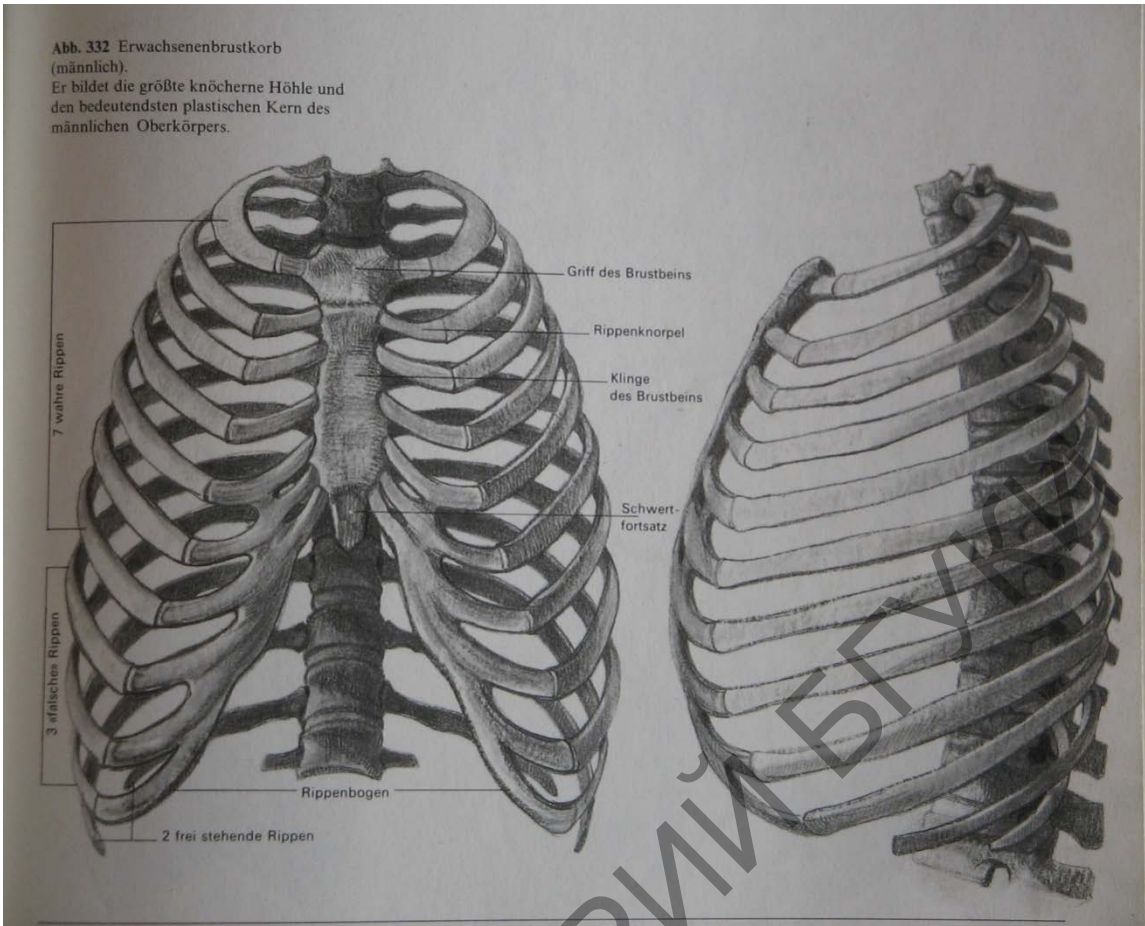

Нижняя конечность

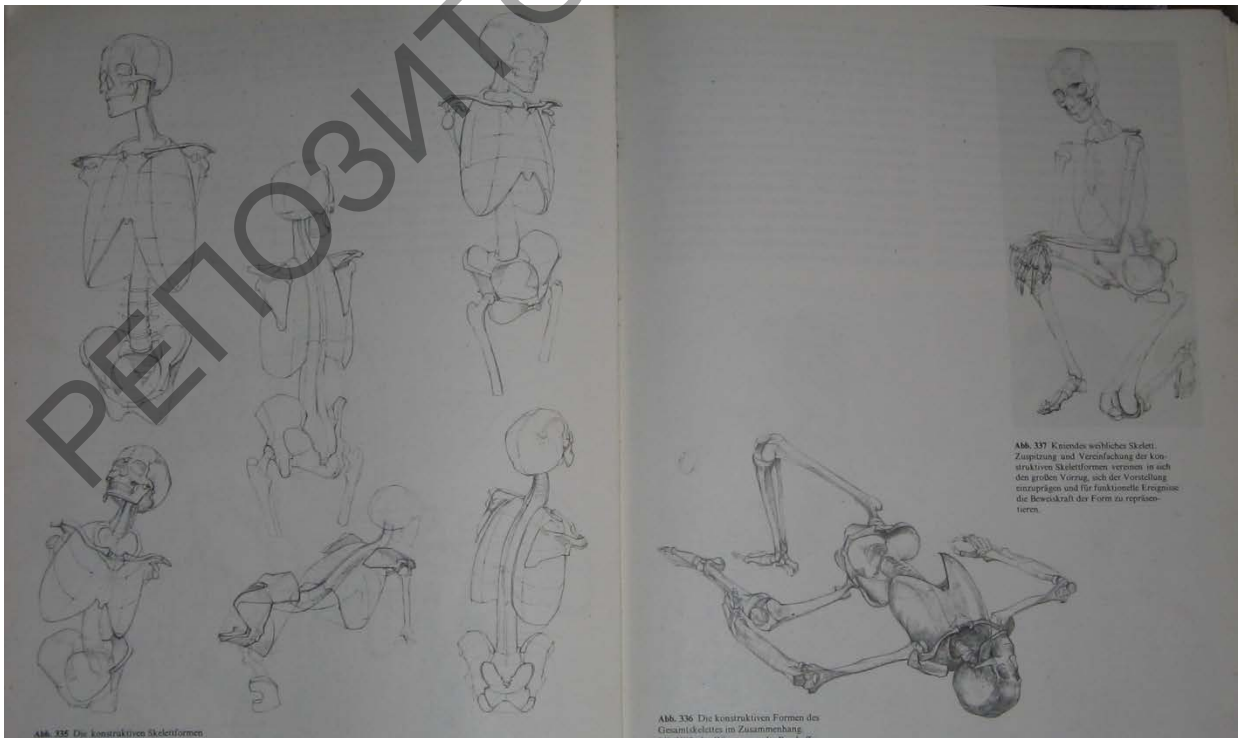
Скелет человека состоит из 233 костей. Большинство костей, составляющих скелет, – парные.

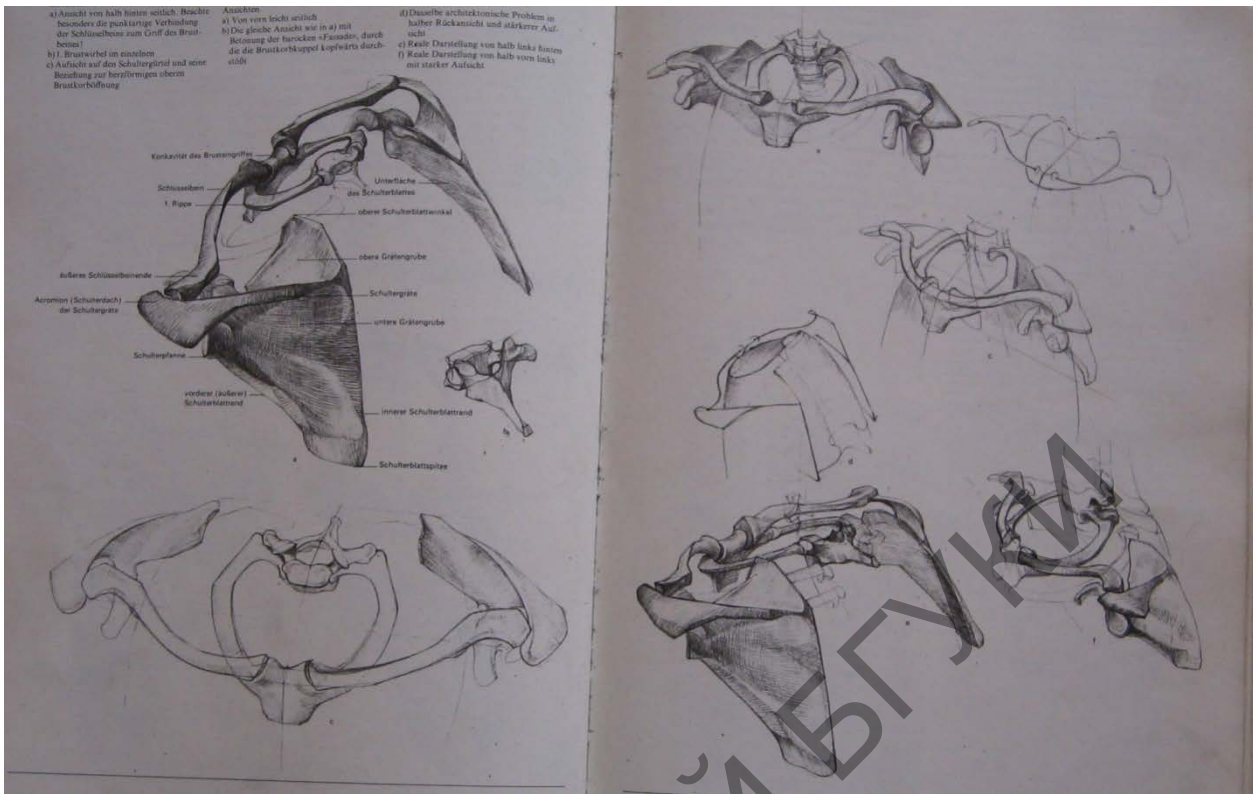
Позвоночник

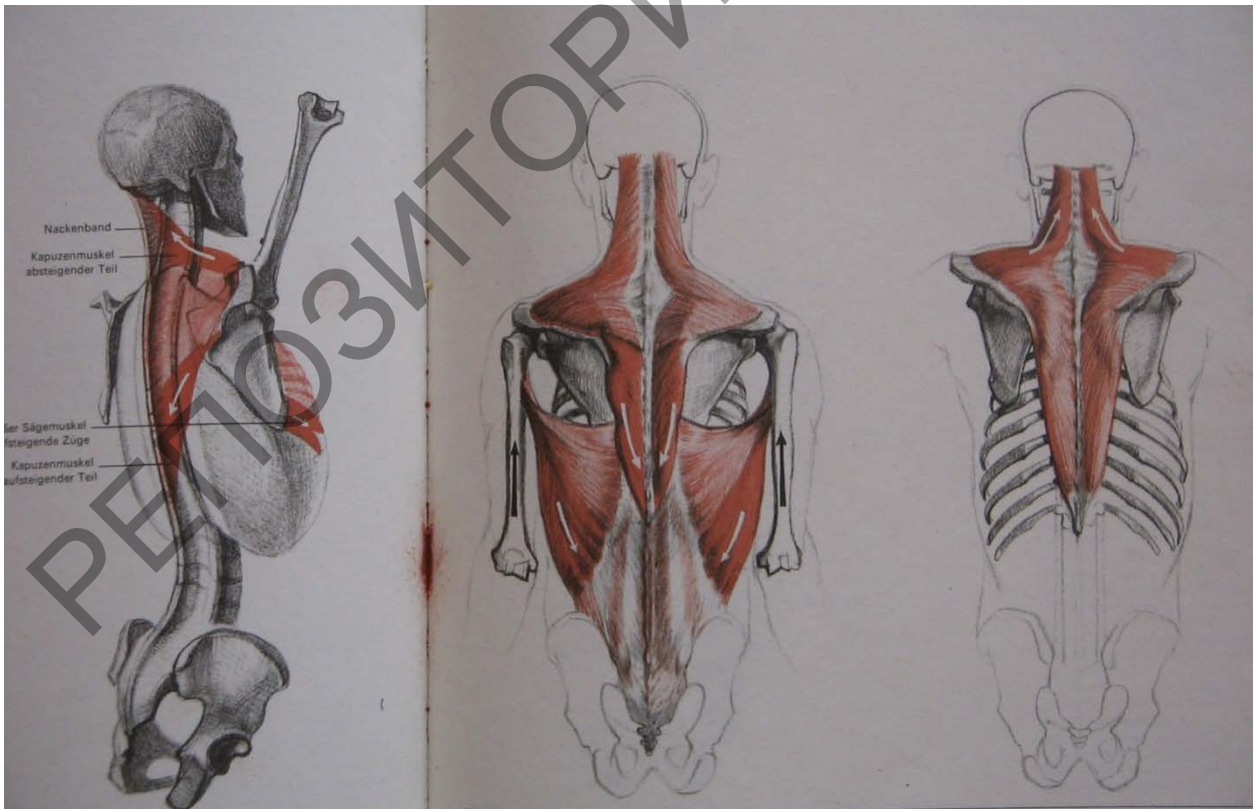
Рёбра

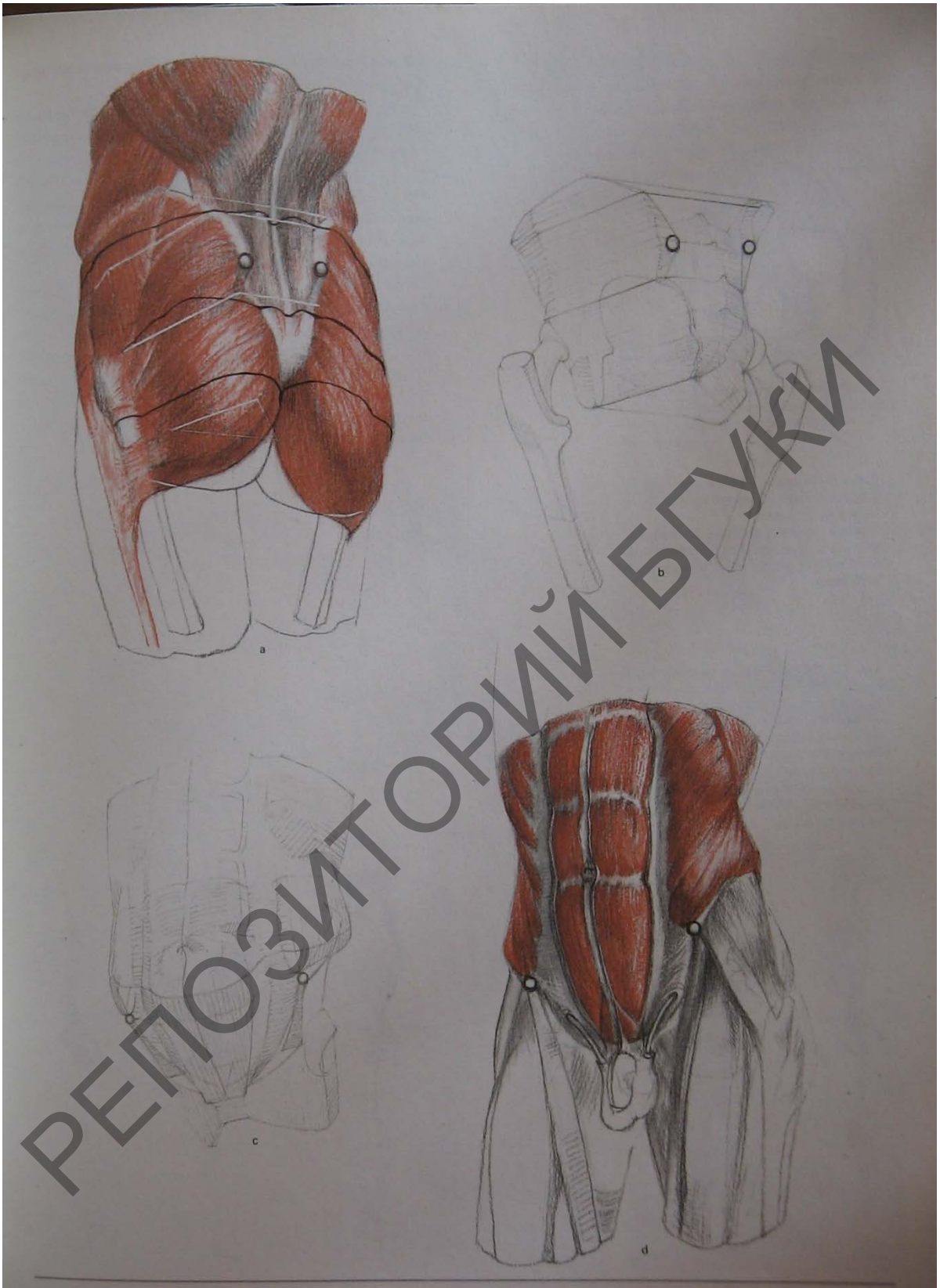
Грудная клетка в движении

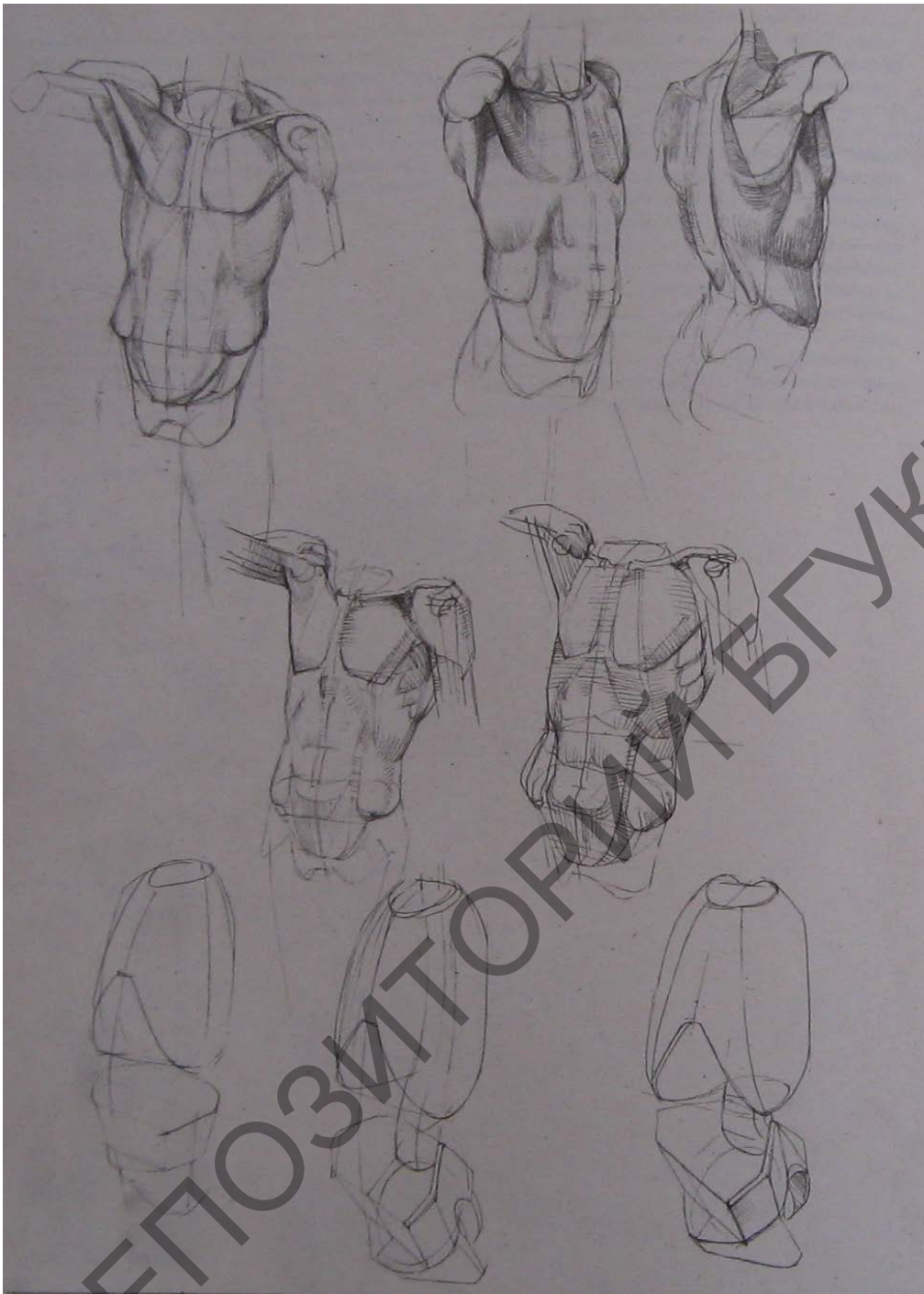
Плечевой пояс. Лопатка. Ключица.

Мышцы спины

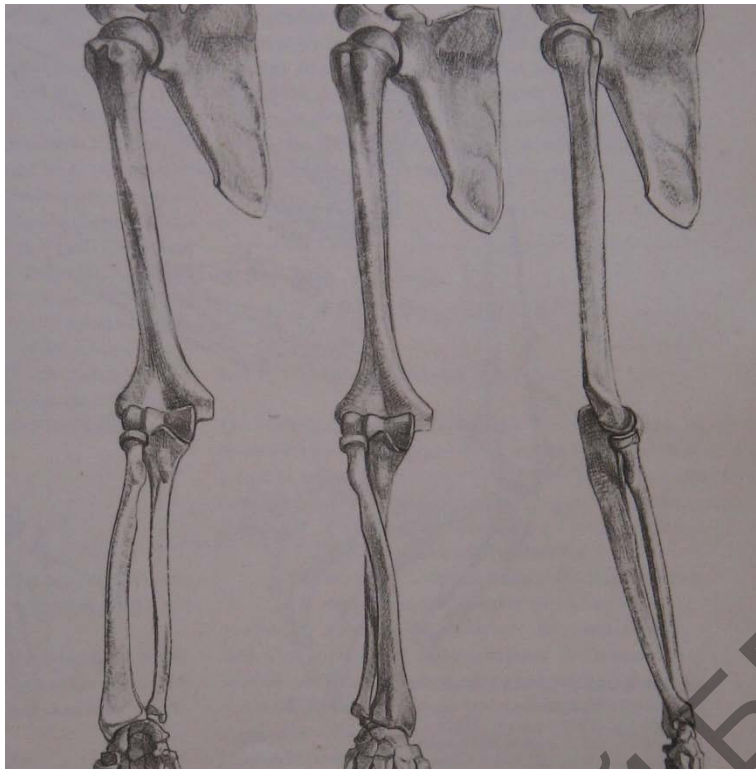
Мышцы тазового пояса и мышцы торса

Торс человека

Торс человека

Кости верхней конечности

Плечевая кость

Кости предплечья:

локтевая кость,

лучевая кость.

Кости кисти

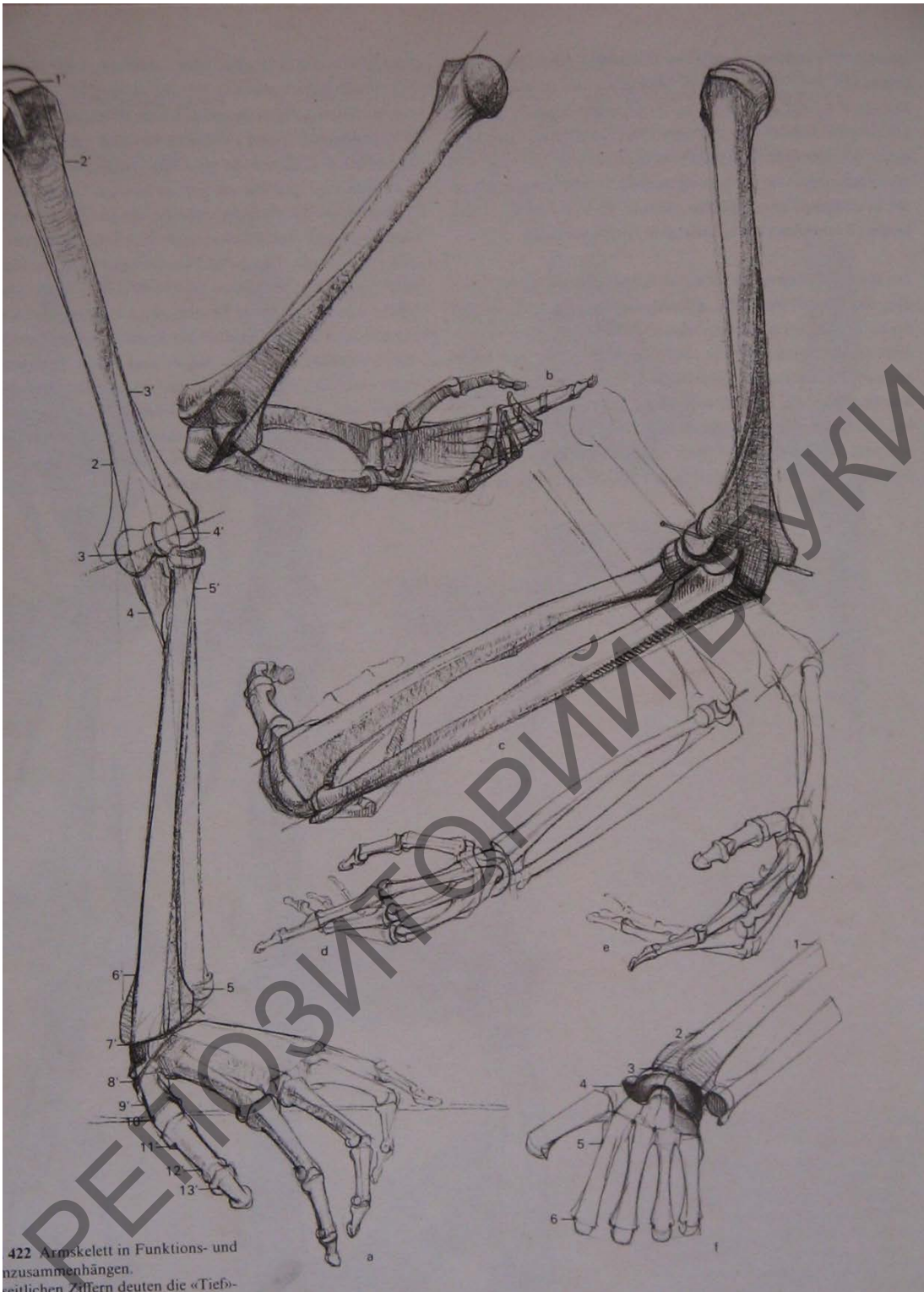
кости запястья

кости пясти

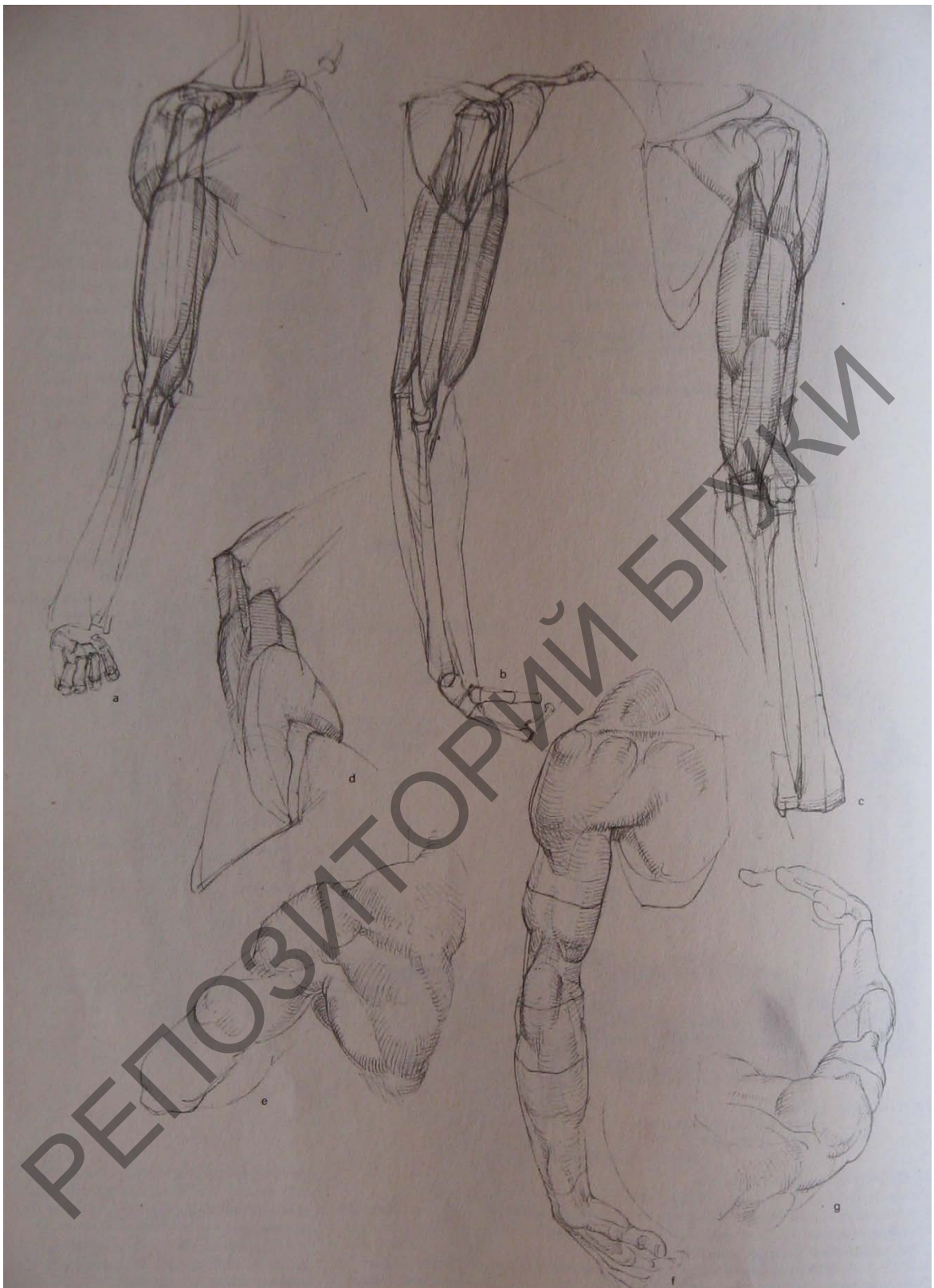
1-ые фаланги

2-ые фаланги

3-ие, ногтевые фаланги

Кости верхней конечности в движении

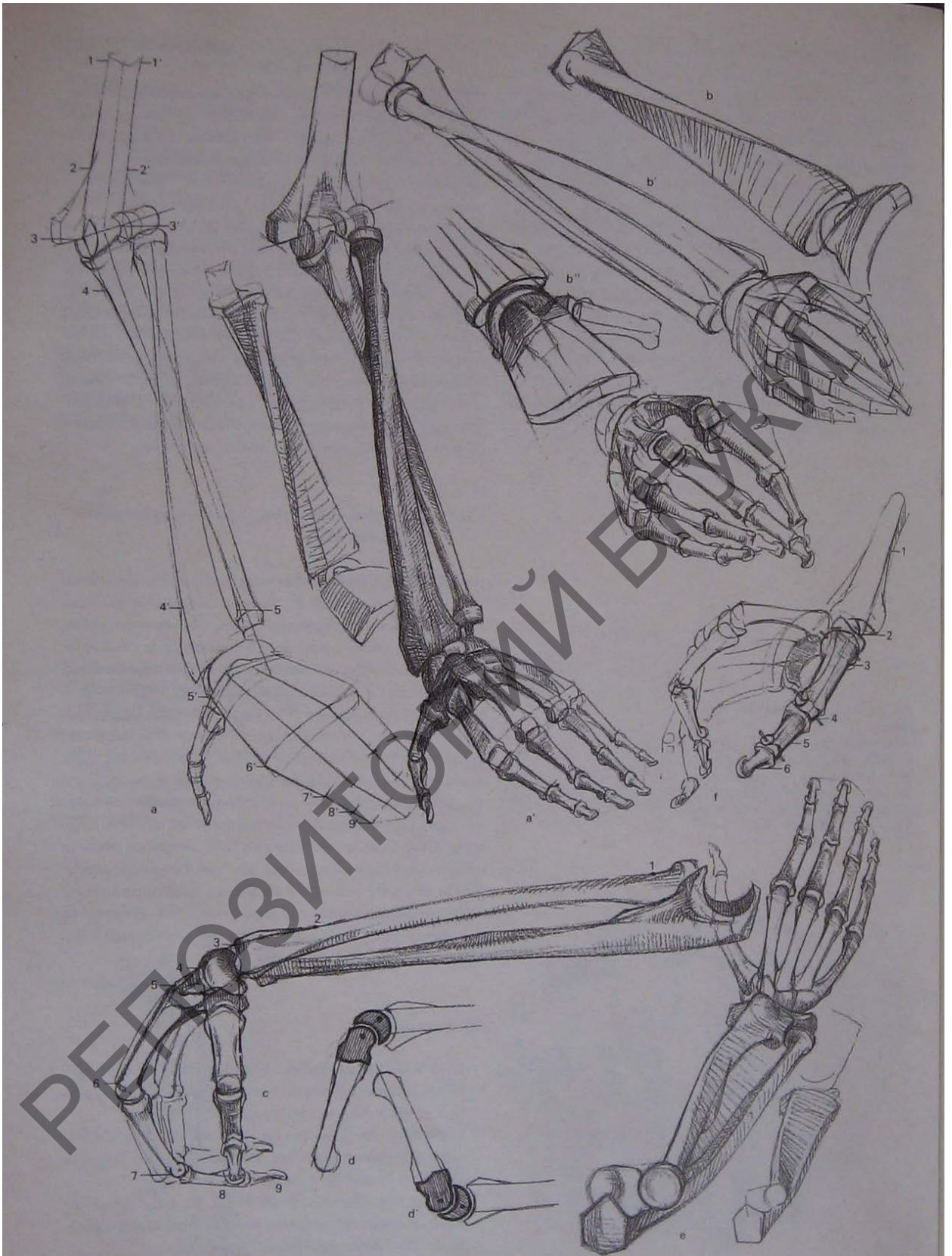
Мышцы верхней конечности в движении

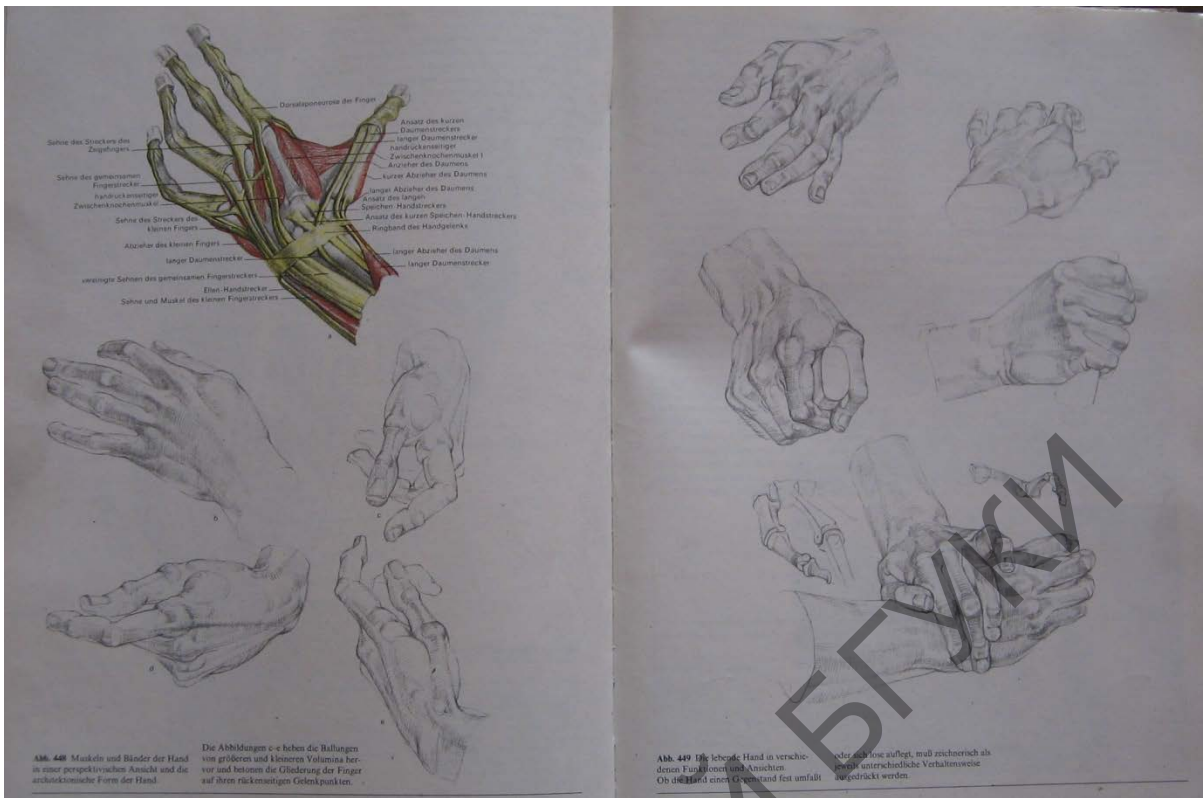
Кости кисти

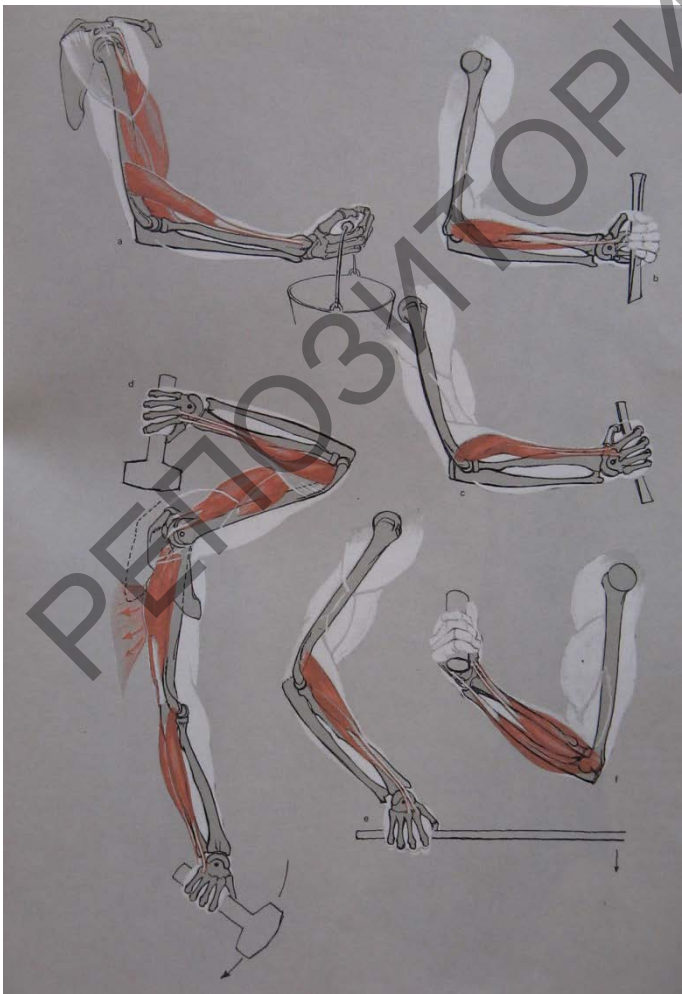
Кости кисти

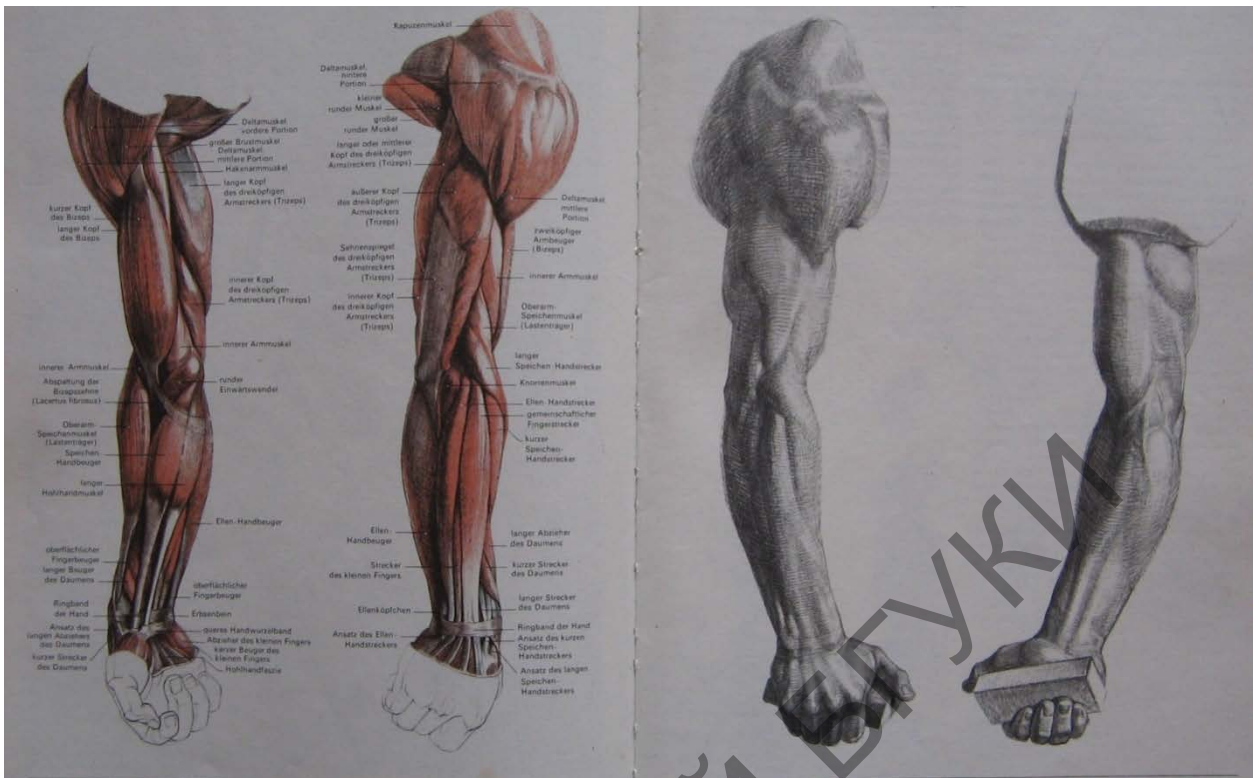
Кости верхней конечности в движении

Пластика кисти

Специфика движение верхней конечности

Мышцы верхней конечности

мышцы предплечья

сгибатели

глубокий слой

- квадратный пронатор
- длинный сгибатель большого пальца
- глубокий сгибатель пальцев

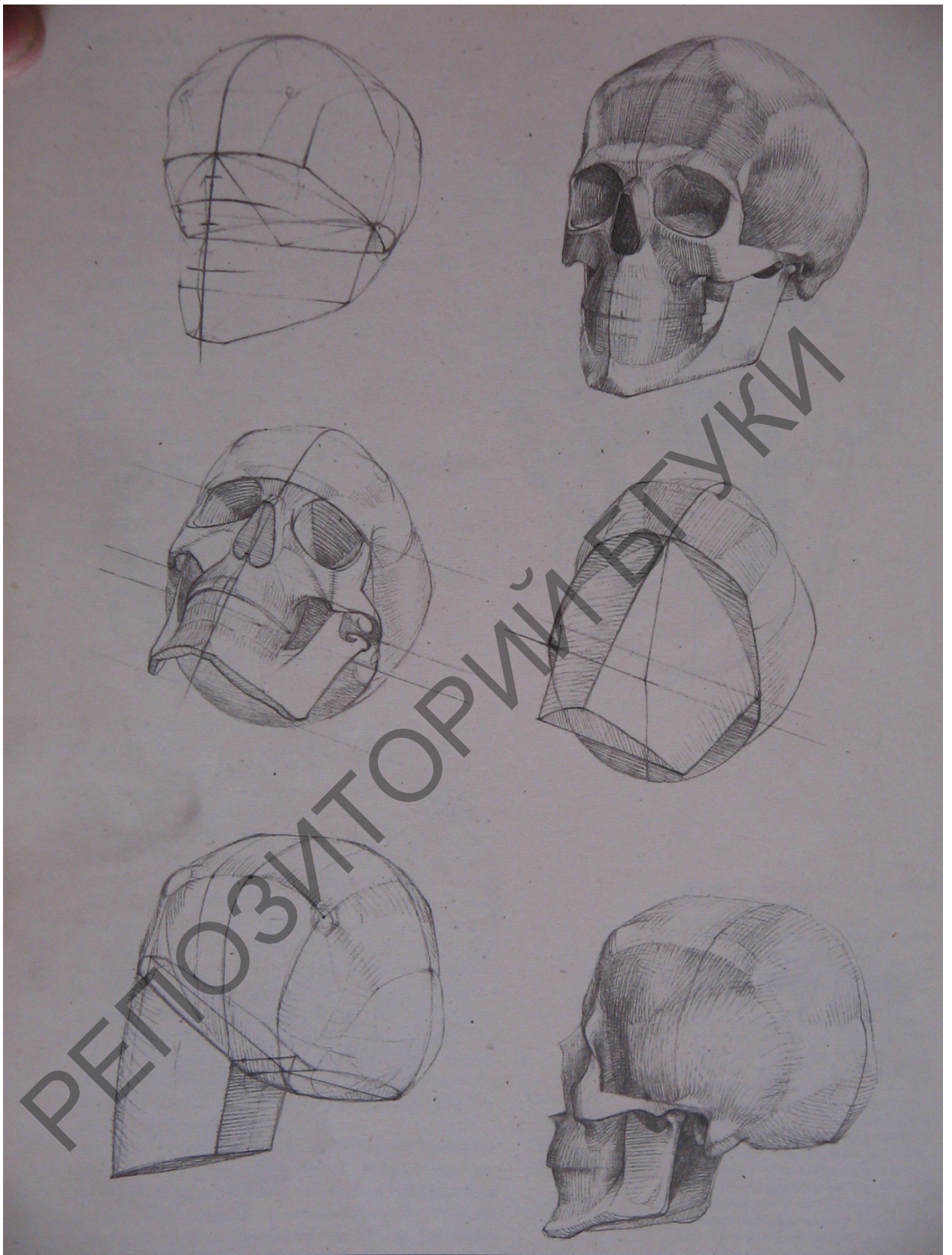
поверхностный слой

- поверхностный сгибатель пальцев
- локтевой сгибатель кисти
- длинная ладонная мышца
- лучевой сгибатель кисти
- круглый пронатор

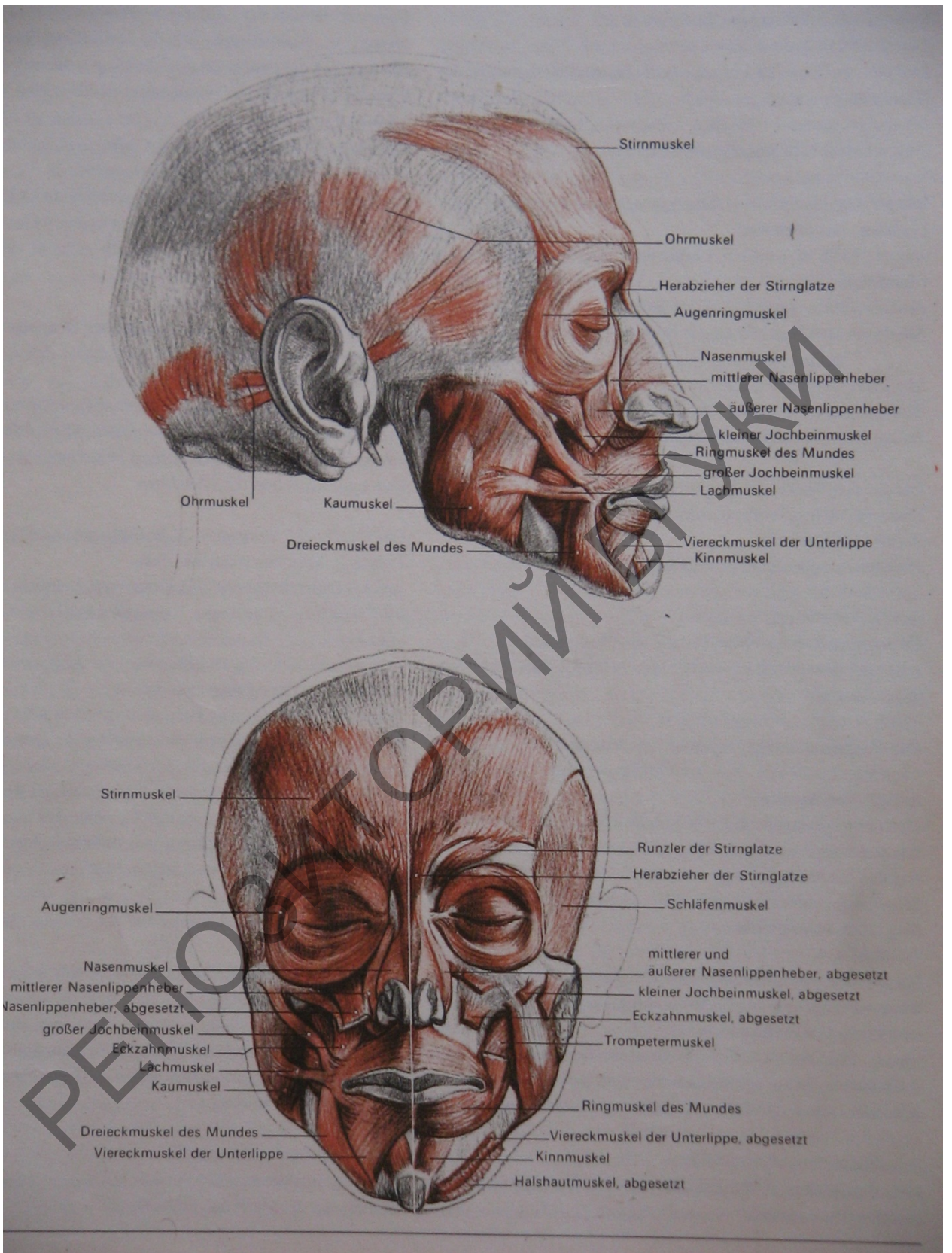
разгибатели

глубокий слой

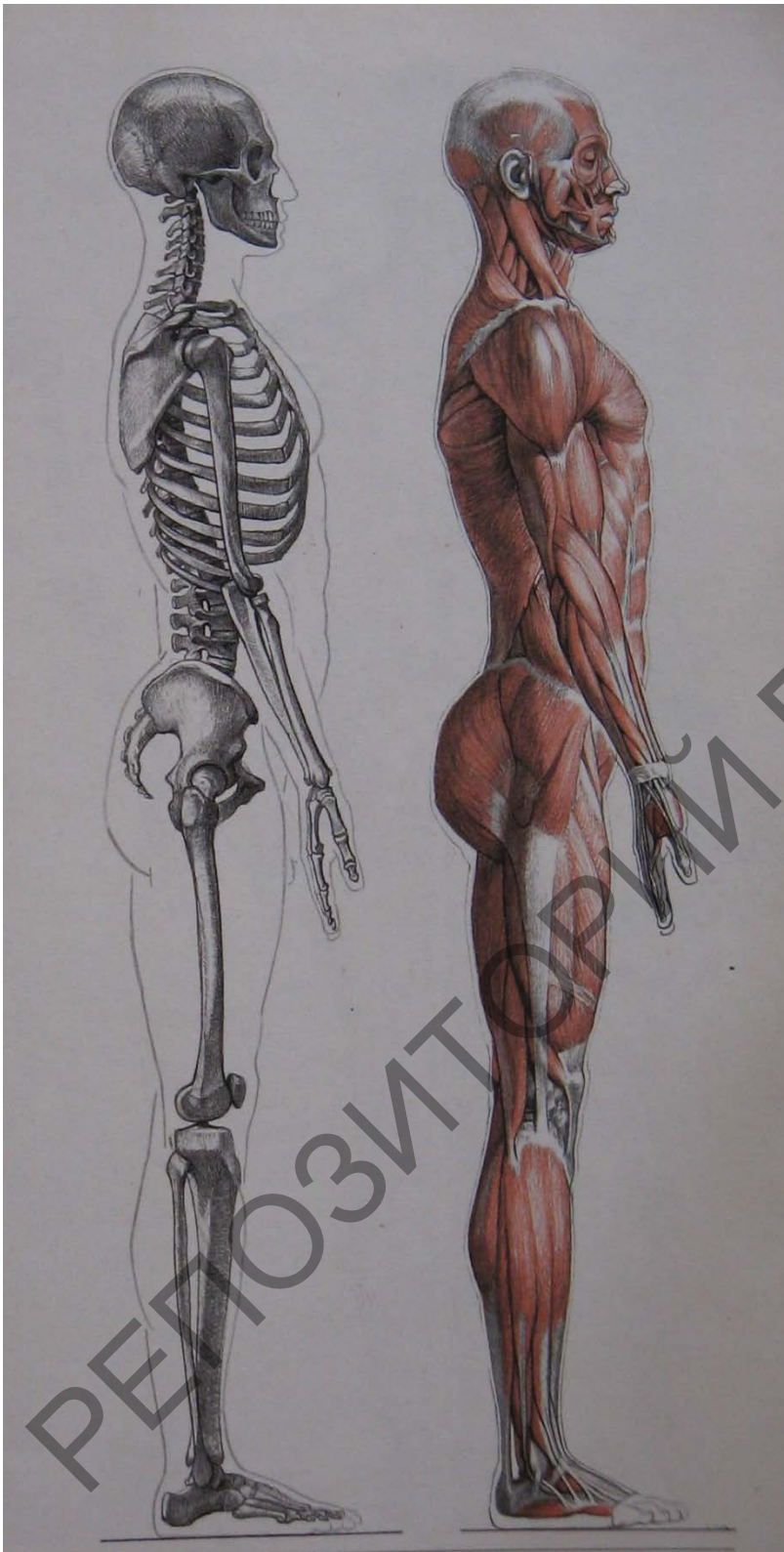
- собственный разгибатель указательного пальца
- длинная отводящая мышца большого пальца
- короткий разгибатель большого пальца
- длинный разгибатель большого пальца

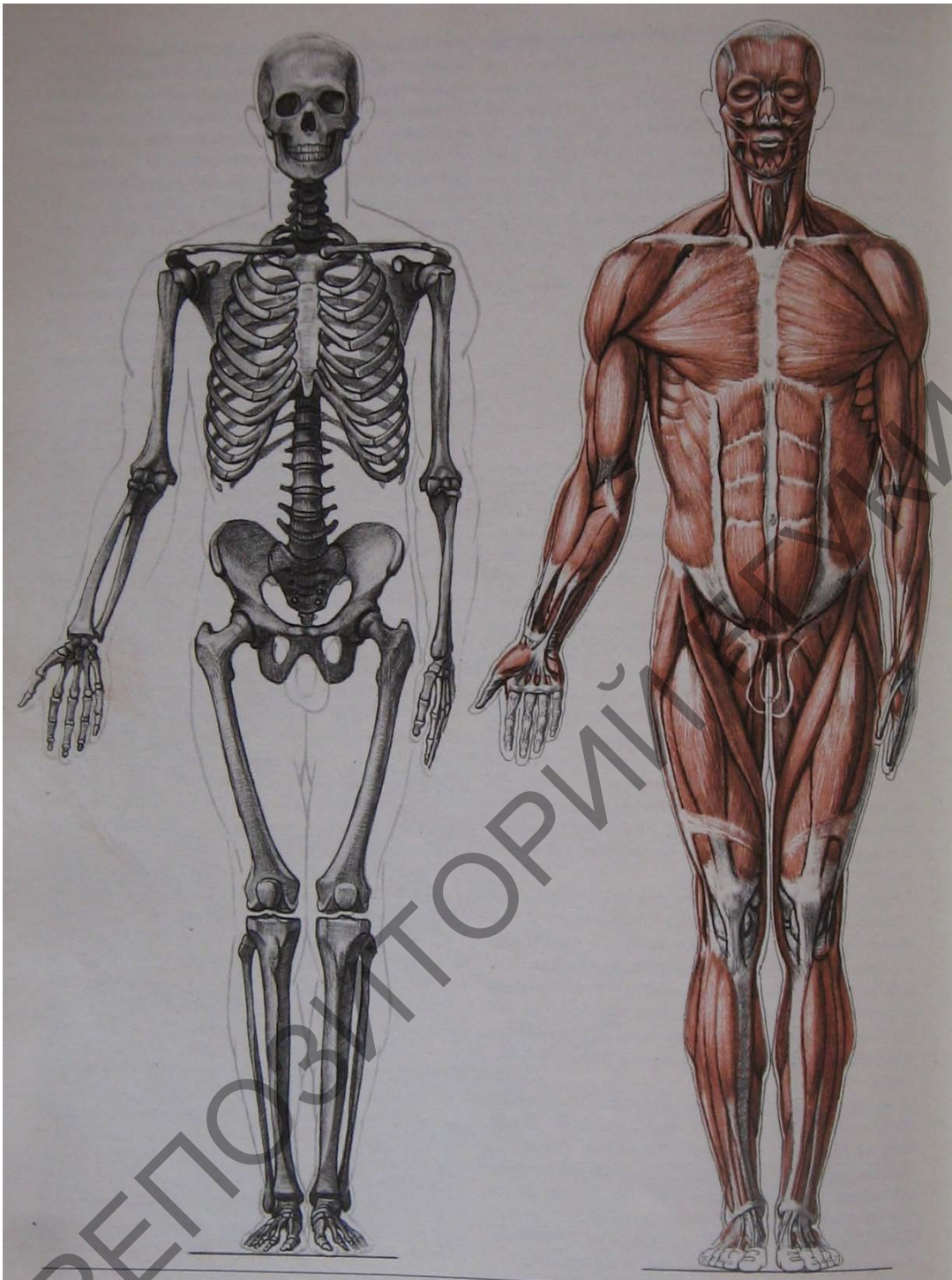
Череп человека

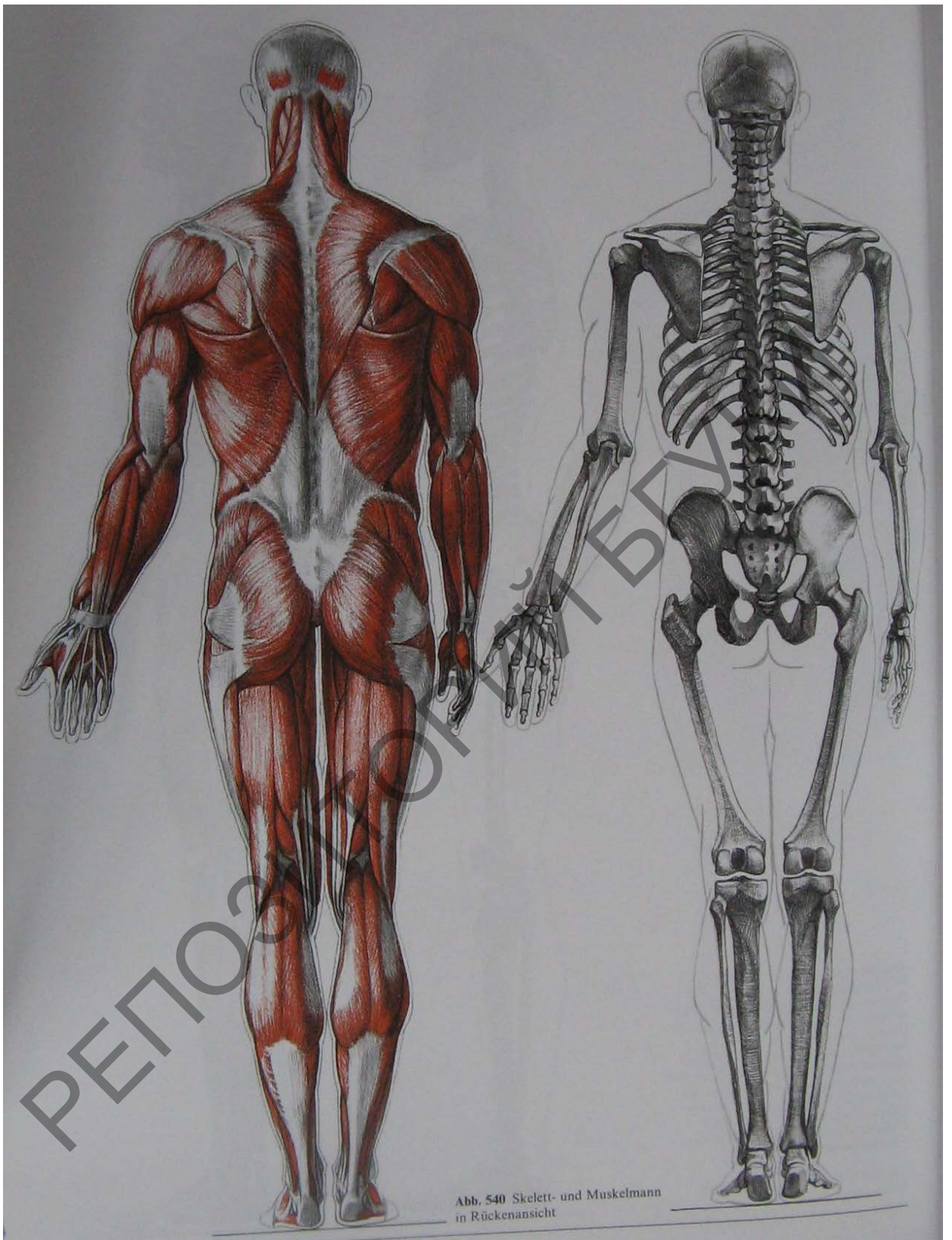
Мышцы лица

Костная и мышечная система тела человека (вид сбоку)

Костная и мышечная система тела человека(вид спереди)

Костная и мышечная система тела человека (вид сзади)

ЗАДАННІ ДЛЯ ЛАБАРАТОРНЫХ РАБОТ

Заданне1. Малюнкi анататамiчных таблiц костнай сiстэмы чалавека: чэрап; косцi верхняй канечнасцi; косцi нiжняй канечнасцi; шкелет тулава.

Заданне2. Малюнкi анататамiчных таблiц мышачнай сiстэмы чалавека: мышцы верхняй канечнасцi; мышцы нiжняй канечнасцi; мышцы тулава.

Заданне3. Накiды фiгуры чалавека ў руху.

Заданне4. Копiя класiчнага малюнка.

ЗАДАННІ ДЛЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ.

Тэма 1. Скелет чалавека

Заданне 1. Малюнкi анататамiчных таблiц костнай сiстэмы чалавека.

- 1.1. Чэрап.
- 1.2. Косцi верхняй канечнасцi.
- 1.3. Косцi нiжняй канечнасцi.
- 1.4. Скелет тулава.

Тэма 2. Мышачная сiстэма чалавека.

Заданне 2. Малюнкi анататамiчных таблiц мышачнай сiстэмы чалавека.

- 2.1. Мышцы верхняй канечнасцi.
- 2.2. Мышцы нiжняй канечнасцi.
- 2.3. Мышцы тулава.

Тэма 3. Прапорцыi i рух цела чалавека

Заданне 3. Накiды фiгуры чалавека ў руху.

Заданне 4. Копiя малюнка.

Форма кантролю – прагляд.

ПЫТАННІ ДА ЗАЛІКУ.

1. Развіццё пластычнай анатоміі.
2. Асноўныя анатамічныя паняцці.
3. Косці чэрапа.
4. Спалучэнне касцей чэрапа.
5. Спалучэнне пазваночніка і чэрапа іх рух.
6. Косці плечавага пояса.
7. Плечавая косць.
8. Косці прадплечча.
9. Спалучэнне касцей верхняй канечнасці, яе рух.
10. Скелет кісці.
11. Косці тазавага пояса.
12. Бедраная косць.
13. Косці голені.
14. Спалучэнне касцей ніжняй канечнасці, яе рух.
15. Косці стапы.
16. Скелет тулава.
17. Пазваночнік.
18. Спалучэнне касцей пазваночніка і іх рух.
19. Суставы.
20. Мышцы твару.
21. Мышцы шыі.
22. Мышцы плечавага пояса.
23. Мышцы пляча.
24. Мышцы кісці.
25. Мышцы грудзяў і жывата.
26. Мышцы спіны.
27. Мышцы ніжняй канечнасці.
28. Мышцы стапы.

КРЫТЭРЫП АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ СТУДЭНТАЎ

Балы	Паказальнікі ацэнкі
1 (адзін)	Адмова адказваць, адсутнасць ведаў па вивучаемай дысцыпліне.
2 (два)	Фрагментарныя веды ў межах вивучаемай дысцыпліны. Частковая фіксацыя ў памяці студэнта асобных фактаў, з'яў і тэрмінаў вивучаемай дысцыпліны.
3 (тры)	Недастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарта; бессістэмнае аднаўленне студэнтам часткі праграмнага матэрыялу. Ізаляванасць ведаў па асобных тэмах, тэрмінах, персаналіях, крыніцах.
4 (чатыры)	Дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарта. Недастаткова сістэмнае ўсведамленне студэнтам вивучаемай дысцыпліны, фрагментарнае аднаўленне тэрмінаў, частковыя веды будовы цела чалавека і спосабаў яго адлюстравання.
5 (пяць)	Сістэмнае усведамленне большай часткі праграмнага вучэбнага матэрыялу, веданне структуры коснай і мышачнай сістэме чалавека, наяўнасць навыкаў графічнага адлюстравання. Наяўнасць неістотных памылак.
6 (шэсць)	Сістэмнае ўсведамленне большай часткі праграмнага вучэбнага матэрыялу. Веданне асноўных анатамічных тэрмінаў, структуры коснай і мышачнай сістэмы чалавека. Упэўненае валоданне навыкамі графічнага адлюстравання фігуры чалавека. Наяўнасць неістотных памылак.
7 (сем)	Дастаткова поўныя веды па пытаннях вивучаемай дысцыпліны ў межах адукацыйнага стандарта. Разгорнутае апісанне і тлумачэнне аб'ектаў вивучэння, уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Сістэмныя веды па коснай і мышачнай сістэме чалавека. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак
8 (восем)	Поўныя, трывалыя, глыбокія веды, свабоднае аперыраванне вучэбным матэрыялам дысцыпліны. Разгорнутае апісанне і тлумачэнне коснай і мышачнай сістэмы чалавека; уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Сістэмныя веды па ўсіх пытаннях дысцыпліны ў межах адукацыйнага стандарта. Высокі ўзровень выканання заданняў. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак.

9 (дзевяць)	Сістэматызаваная, глыбокія веды па ўсіх пытаннях вывучаемай дысцыпліны. Усведамленне студэнтам ролі і месца пластанатоміі ў сістэме навучання. Раскрыццё сутнасці тэарэтычных пытанняў, уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Уменне свабодна апераваць асноўнымі анатамічнымі паняццямі, карыстацца навукова-метадычнай літаратурай па акрэсленых пытаннях. Высокі ўзровень выканання заданняў; дасканалыя веды па косна-мышачнай сістэме чалавека.
10 (дзесяць)	Глыбокае асэнсаванне ўзаемасувязі пластанатоміі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Разуменне студэнтам агульнатэарэтычных пытанняў. Уменне прымяняць свае веды ў кантэксце прафесійнай дзейнасці, аналізаваць з'явы дэкартэўна-прыкладнога мастацтва з улікам набытых ведаў. Уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Уменне свабодна апераваць асноўнымі анатамічнымі паняццямі, карыстацца навукова-метадычнай літаратурай па акрэсленых пытаннях. Высокі ўзровень выканання заданняў; дасканалыя веды па косна-мышачнай сістэме чалавека.

ПЕРАЛІК РЕКАМЕНДУЕМЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ.

- Падрыхтоўка, прагляд і аналіз анатамічных малюнкаў;
- выкананне і прагляд копій твораў мастакоў;
- выкананне, прагляд і аналіз замалёвак фігуры чалавека з натуры;
- выкананне тэставых заданняў па асобных тэмах;
- вуснае апытанне пад час правядзення практычных заняткаў.

ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Вучэбна-метадычнае аб'яднанне вышэйшых навучальных устаноў
Рэспублікі Беларусь па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

“ ” _____
Рэгістрацыйны № ТД _____/тып.

ПЛАСТАНАТОМІЯ

*Тыпавая вучэбная праграма
для вышэйшых навучальных устаноў
па спецыяльнасці: 1-18 01 01 Народная творчасць (па напрамках),
(напрамак спецыяльнасці 1-18 01 01-04 Народная творчасць
(народныя рамёствы)*

*1-15 02 01 Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва (па напрамках),
(напрамак спецыяльнасці 1-15 02 01-07 Дэкаратыўна-прыкладное
мастацтва (рэстаўрацыя твораў)*

УЗГОДНЕНА

Начальнік аддзела навучальных
устаноў і работы з творчай моладдзю
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь

А.Р.Гуляева
“ ” _____
2016г.

Старшыня Вучэбна-метадычнага
аб'яднання ў галіне
культуры і мастацтваў

Ю.П.Бондар
“ ” _____
2016 г.

УЗГОДНЕНА

Начальнік упраўлення вышэйшай
адукацыі Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь

С.І. Раманюк
“ ” _____
2016 г.

Прарэктар па навукава-метадычнай
работе дзяржаўнай установы
адукацыі “Рэспубліканскі інстытут
вышэйшай школы”

І.У.Цітовіч
“ ” _____
2016 г.

Эксперт-нормакантралёр

“ ” _____
2016 г.

Мінск 2016

СКЛАДАЛЬНІК

Шаціло А.В., старшы выкладчык кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускагі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Б.А.Лазука, загадчык аддзела старажытнабеларускай культуры Цэнтра даследаванняў Беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

Г.В.Лойка, прафесар кафедры мастацка-педагагічнай адукацыі УА “БДПУ”.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ё ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:

кафедрай народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пракол № 1 ад 30 жніўня 2016 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пракол № ад);

навукова-метадычным саветам па народнай творчасці вучэбна-метадычнага аб'яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пракол № ад)

Адказы за рэдакцыю

Адказы за выпуск А.В.Шаціло

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вывучэнне дысцыпліны “Пластанатомія” з’яўляецца важнай часткай прафесійнай падрыхтоўкі студэнтаў па ўсіх мастацкіх спецыяльнасцях для таго, каб свабодна і адэкватна ствараць выявы чалавека пры выкананні заданняў па мастацкіх дысцыплінах, у кампазіцыйных праектах, пры стварэнні курсавых і дыпломных работ. Праграма забяспечвае міждысцыплінарныя сувязі з такімі спецыяльнымі дысцыплінамі як “Малюнак”, “Жывапіс”, “Кампазіцыя”, “Народнае дэкаратыўна-прыкладное мастацтва”, “Скульптура”, “Дызайн”.

У сувязі з гэтым праграма разлічана на тое, каб даць студэнтам веды пра гісторыю пластычнай анатоміі як навукі; асноўныя анатамічныя паняцці; прапорцыі і рухі цела чалавека; косці чэрапа; косці верхняй канечнасці; косці ніжняй канечнасці; шкілет тулава; мышцы галавы; мышцы верхняй канечнасці; мышцы ніжняй канечнасці; мышцы тулава.

Мэта вучэбнай дысцыпліны – развіццё мастацкіх здольнасцей асобы праз фарміраванне цэласнай сістэмы ведаў пра будову, пластыку і рух цела чалавека.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- засваенне асноўных паняццяў і тэрмінаў анатамічнай навукі;
- вывучэнне костнай і мышачнай сістэмы чалавека;
- аналіз будовы і рухаў цела чалавека;
- выяўленне сутнасных рыс і характэрных форм касцей і мышц у іх узаемасувязі;
- набыццё навыкаў адлюстравання чалавека графічнымі сродкамі.

У выніку засваення дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

- асноўныя паняцці і тэрміны анатамічнай навукі;
- касцявую сістэму чалавека (шкілет);
- мышачную сістэму чалавека;
- сутнасць пластыкі і рухаў цела чалавека.

умець:

- выяўляць сутнасныя рысы і характарныя формы касцей і мышцаў і іх узаемасувязь;
- аналізаваць пабудову і рухі цела чалавека;
- анатамічна правільна адлюстроўваць чалавека графічнымі сродкамі.

валодаць:

- асноўнымі анатамічнымі паняццямі;
- метадыкай пабудовы руху цела чалавека;
- навыкамі адлюстравання цела чалавека.

Асноўнымі педагогічнымі метадамі і тэхналогіямі навучання пластычнай анатоміі, якія садзейнічаюць набыццю студэнтамі ведаў у галіне пластычнай анатоміі вылучаюцца наступныя:

- эмацыянальна-рацыянальна-аналізаванне сусветнага выяўленчага мастацтва;
- практычнае паэтапнае вывучэнне косна-мышачнай сістэмы чалавечага цела і выкананне плоскасна-графічных малюкаў анатамічных табліц;
- назіранне і аналіз пры вывучэнне будовы, пластыкі і руху цела чалавека
- інтэрактыўныя метады пры выкананні і абмеркаванні аўдыторных і самастойных заданняў.

Засваенне адукацыйнай праграмы павінна забяспечыць фарміраванне наступных груп кампетэнцый.

Акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і творчых задач.

АК-2. Валодаць сісітэмным і параўнальным аналізам.

АК-10. Валодаць метадамі і сродкамі пазнання, навучання, самакантролю для інтэлектуальнага развіцця, павышэння культурнага ўзроўню, прафесійнай кампетэнцыі.

Сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-1. Валодаць якасцямі грамадскасці.

САК-7. Быць здольным асэнсавана ўспрымаць і беражліва адносіцца да гістарычнай, культурнай спадчыны Беларусі і свету, культурных традыцый і рэлігійных поглядаў.

Прафесійныя кампетэнцыі:

ПК-5. Карыстацца інфармацыйнымі рэсурсамі для шматбаковага забеспячэння арганізацыйна-кіраўніцкай дзейнасці ў галіне народнай творчасці.

ПК-35. Ствараць мастацкія творы ў галіне выяўленчага і народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Вучэбная праграма складзена на аснове Адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі АСВА 1-18 01 01-2013 па спецыяльнасці 1 18 01 01 Народная творчасць (па напрамках) і вучэбнага плана па спецыяльнасць 1-18 01 01-04 Народная творчасць (народныя рамёствы) гэг. № С 1-18-1-004/тып. ад 30.05.2013г.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны “Пластанатомія” ўсяго адводзіцца 114 гадзін, з якіх 70 аудыторных (62 лабараторных, 8 лекцый). Рэкамендаваная форма кантролю ведў студэнтаў – залік.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Нумар раздзела,	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аудыторных гадзін						Іншае	Форма кантроля
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі	Кіруемая самастойная			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.	1. Развіццё пластычнай анатоміі як навукі	2							

2.	2. Асноўныя анатамічныя паняцці	2						
3.	3. Прапорцыі і рух цела чалавека	4			10			
4.	4. Косці чэрапа				6			
5.	5. Косці верхняй канечнасці				4			
6.	6. Косці ніжняй канечнасці				4			
7.	7. Шкелет тулава				6			
8.	8. Мышцы галавы				6			
9.	9. Мышцы верхняй канечнасці				8			
10.	10. Мышцы ніжняй канечнасці				8			
11.	11. Мышцы тулава				10			
	Усяго	8			62			залік
Разам					114			

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛА

РАЗДЗЕЛ I. АГУЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ПЛАСТЫЧНАЙ АНАТОМІІ

Тэма 1. Уводзіны. Развіццё пластычнай анатоміі

З гісторыі развіцця дысцыпліны. Выявы чалавека ў мастацтве старажытных культур Егіпта, Грэцыі. Мастацтва эпохі адраджэння як пачатак навуковага вывучэння анатоміі чалавечага цела. Трактаты Леанарда да Вінчы, доследы Мікелянджэла, Альбрэхта Дзюрэра і інш. Вымярэнне прапорцый чалавека. Метады Леанарда да Вінчы і Альбрэхта Дзюрэра. Пластычная анатомія – аснова прафесійных ведаў мастака пры адлюстраванні чалавека.

Тэма 2. Асноўныя анатамічныя паняцці

Апісанне цела чалавека. Абазначэнні напрамкаў, палажэнняў асобных частак і агульных форм. Галоўныя плоскасці і восі, адносіны частак да чэрапа

альбо стапы, вызначэнне большай ці меншай аддаленасці часткі ад вонкавай паверхні цела.

Суставы аб'ядноўваюць косці ў адзіную сістэму. Такое спалучэнне можа быць рухомым альбо нерухомым. Нерухомае злучэнне: шоў альбо сінхандроз. Рухомае спалучэнне. Форма суставаўных паверхняў. Галоўныя віды суставаў: маларухомы, блакавідны, вярчальны, шарападобны, седлападобны суставы.

Форма і функцыя мышцаў. Сухажылі, сухажыльныя перамычкі, апанеўрозы, фасцыі, сухажыльныя дугі, звязкі.

Тэма 3. Агульная будова, прапорцыі і рух цела чалавека

Асновай цела чалавека з'яўляецца касцявы шкілет. Асобныя косці злучаюцца паміж сабою рознымі спосабамі. Складаецца больш чым з 200 касцей, большасць з якіх – парныя. Па форме косці бываюць длічныя, плоскія, шырокія, мелкія і няправільныя.

Пры вывучэнні прапорцый цела ўлічваюцца толькі сярэднія памеры, пры чым сярэдняя высата цела чалавека для розных рас розныя.

Вымярэнні прапорцый цела чалавека. Метад Леанарда да Вінчы, калі адзінкай вымярэння з'яўляецца дліна твару. Папярочныя памеры, якія характарызуюць розніцу паміж мужчынскай і жаночай фігурамі. Прапорцыі цела чалавека ў розным узросце: адзін, пяць, дзесяць, чатырнаццаць год. Параўнанне суадносн дліны галавы з іншымі часткамі цела.

Калі чалавек рухаецца, пры апісанні той ці іншай позы гаворка ідзе пра пераменнае перамяшчэнне і падтрыманні цэнтра цяжару.

РАЗДЗЕЛ II. ШКЕЛЕТ ЧАЛАВЕКА

Тэма 4. Косці чэрапа

Косці чэрапа падзяляюцца на дзве групы.

Косці твару: лобная (*osfrontale*), цемьянная (*ossaparietalia*), патылічная (*osoccipitale*), клінападобная (*ossphenoidale*), скроневае (*ostemporale*).

Косці мазгавога чэрапа: верхняя сківіца (*maxilla*), скулавае косць (*oszygomaticum*), насавае косці (*ossanasalia*), ніжняя сківіца (*mandibula*).

Спалучэнне касцей чэрапа, суставаў ніжняй сківіцы. Спалучэнне пазваночніка і чэрапа і іх рух.

Тэма 5. Косці верхняй канечнасці

Косці плечавога пояса. Лапатка (*scapula*), яе будова і форма. Ключыца (*clavicula*). Злучэнне касцей плечавога пояса: лапаткі, ключыцы і плечавой касці.

Косці свабоднай верхняй канечнасці. Плевавая косць (*humerus*). Косці перадплечча: локцевая косць (*ulna*), прамянёвая косць (*radius*). Спалучэнне касцей верхняй канечнасці, яе рух. Склад локцевага сустава і яго рух.

Шкелет кісці. Косці запясця (*ossacarpi*) Косці пясці (*ossametacarpalia*). Фалангі пальцаў (*phalangesdigitorummanus*). Суставы і рух кісці, суставы і рух пальцаў.

Тэма 6. Косці ніжняй канечнасці

Косці тазавага пояса. Безыменная косць (*oscoxae*) складаецца з трох частак: падуздышная косць (*osilium*), сядалішчная косць (*osischii*), лабковая косць (*ospubis*). Спалучэнне касцей таза.

Косці свабоднай ніжняй канечнасці. Бядро (*femur*). Косці галёнкі: вялікагалёначная косць (*tibia*), малагалёначная косць (*fibula*). Спалучэнне касцей ніжняй канечнасці, яе рух: тазабедраны сустаў, каленны сустаў, спалучэнне са ступнёю.

Ступня складаецца з трох частак.

Перадплюсна: пятачная косць (*calcaneus*), лодкападобная косць (*osnavicularepedis*), клінападобныя косці (*ossacuneiformia*), кубападобная косць (*os cuboideum*).

Шкелет плюсны. Будова пальцаў.

Тэма 7. Шкелет тулава

Косці тулава падзяляюцца на тры групы: пазванкі (*vertebrae*), рэбры (*costae*), грудная косць альбо грудзіна (*sternum*).

Пазваночны слуп: склад, будова і колькасць пазванкоў; крыж (*ossacrum*), хвасец (*oscoccyges*). Асаблівасці будовы першага, другога і сёмага шыйных пазванкоў.

Спалучэнне касцей грудной клеткі: спалучэнне рэбраў, пазваночніка і грудзіны. Костная сістэма тулава і яго рух.

РАЗДЗЕЛ III. МЫШАЧНАЯ СІСТЭМА ЧАЛАВЕКА

Тэма 8. Мышцы галавы

Мышцы галавы падзяляюцца на тры часткі.

Мышцы чарапнога даху: патылічная мышца (*m. occipitalis*), лобная мышца (*m. frontalis*).

Мімічныя мышцы: кругавая мышца вока (*m. orbicularisoculi*), мышца, якая зморшчвае бровы (*m. corrugatorsupercilii*), насавая мышца (*m. nasalis*), кругавая мышца рота (*m. orbicularisoris*), чатырохвугольная мышца верхняй губы (*m. quadratuslabiisuperioris*), мышца, якая падымае вугал рота (*m.*

levatorangulioris), скулавая мышца (*m. zygomaticus*), мышца смеху (*m. risorius*), трохвугольная мышца (*m. triangularis*), чатырохвугольная мышца верхняй губы (*m. quadratuslabiiinferioris*), мышца падбародка (*m. mentalis*), шчочная мышца (*m. buccinator*).

Жавальныя мышцы: жавальная мышца (*m. masseter*), скроневае мышца (*m. temporalis*).

Вочы, вушы, нос, рот, іх будова і форма.

Мышцы шыі. Мышцы, якія знаходзяцца вышэй пад'язычнай касці: двухбрушная мышца ніжняй сківіцы (*m. digastricus*), шылапад'язычная мышца (*m. stylohyoideus*), сківічна-пад'язычная мышца (*m. mylohyoideus*).

Мышцы, якія знаходзяцца ніжэй пад'язычнай касці: грудзінна-пад'язычная мышца (*m. sternothyroideus*), грудзінна-шчытападобная мышца (*m. thyrohyoideus*), лапатачна-пад'язычная мышца (*m. omohyoideus*).

Паверхневыя мышцы шыі: грудзінна-ключычна-соскападобная мышца (*m. sternocleidomastoideusplatysma*).

Тэма 9. Мышцы верхняй канечнасці

Мышцы плечавага пояса: надостная мышца (*m. supraspinatus*), падостная мышца (*m. infraspinatus*), малая круглая мышца (*m. teresminor*), вялікая круглая мышца (*m. teresmajor*), падлапатачная мышца (*m. subscapularis*), дэльтападобная мышца (*m. deltodeus*).

Мышцы пляча.

Згінальнікі: клюваплечавая мышца (*m. coracobrachialis*), плечавая мышца (*m. brachialis*), двухгаловая мышца пляча (*m. bicepsbrachii*).

Разгінальнікі: трохгаловая мышца пляча (*m. tricepsbrachii*), локцевая мышца (*m. anconaeus*).

Мышцы перадплечча.

Згінальнікі.

Глыбокі слой: квадратны пранатар (*m. pronatorquadratus*), доўгі згінальнік вялікага пальца (*m. flexorpollicislongus*), глыбокі згінальнік пальцаў (*m. flexordigitorumprofundus*).

Паверхневы слой: паверхневы згінальнік пальцаў (*m. flexordigitorumsublimes*), локцевы згінальнік кісці (*m. flexorcarpiulnaris*), Доўгая далоневае мышца (*m. palmarislongus*), прамянёвы згінальнік кісці (*m. flexorcarpiradialis*), круглы пранатар (*m. pronatorteres*).

Разгінальнікі.

Глыбокі слой: уласны разгінальнік указальнага пальца (*m. extensorindicisproprius*), доўгая мышца, якая адводзіць вялікі палец (*m. abductorpollicislongus*), кароткі разгінальнік вялікага пальца (*m.*

extensorpollicisbrevis), доўгі разгінальнік вялікага пальца (*m. extensorpollicislongus*), мышца, якая верціць наверх (*m. supinator*).

Паверхневы слой: доўгі прамянёвы разгінальнік кісці (*m. extensorcarpiradialislongus*), кароткі прамянёвы разгінальнік кісці (*m. extensorcarpiradialisbrevis*), агульны разгінальнік пальцаў (*m. extensordigitorumcommunis*), уласны разгінальнік V пальца (*m. extensordigitiquintiproprius*), локцевы разгінальнік кісці (*m. extensorcarpiulnaris*), плечапрамянёвая мышца (*m. brachioradialis*).

Мышцы кісці.

Тэма 10. Мышцы ніжняй канечнасці

Мышцы тазавага пояса.

Мышцы ўнутранай групы. Падуздышна-паяснічная мышца (*m. intiopsoas*) складаецца з двух мышцаў: падуздышняй (*m. iliacus*) і вялікай паяснічнай мышцы (*m. psoasmajor*).

Мышцы вонкавай групы: квадратная мышца бядра (*m. quadratusfemoris*), верхняя і ніжняя блізнечныя мышцы (*m. gemellussuperioretinferior*), унутраная запіральная мышца (*m. obturatorinternus*), грушападобная мышца (*m. piriformus*), малая ягадзічная мышца (*m. glutaemusminimus*), сярэдняя ягадзічная мышца (*m. glutaemusmedius*), мышца, якая напружвае шырокую фасцыю бядра (*m. tensorfasciaeelatae*), вялікая ягадзічная мышца (*m. glutaemusmaximus*).

Мышцы бядра.

Разгінальнікі латэральная шырокая мышца бядра (*m. vastuslateralis*), медыяльная шырокая мышца бядра (*m. vastusmedialis*), сярэдняя шырокая мышца бядра (*m. vastusintermedius*), прамая мышца бядра (*m. rectusfemoris*), краўцоўская мышца (*m. sartorius*).

Згінальнікі: паўперапончатая мышца (*m. semimembranosus*), паўсухажыльная мышца (*m. semitendinosus*), двухгалоная мышца бядра (*m. bicepsfemoris*).

Мышцы, якія прыводзяць: вялікая прыводная мышца бядра (*m. adductormagnus*), кароткая прыводная мышца (*m. adductorbrevis*), доўгая прыводная мышца (*m. adductorlongus*), пяшчотная мышца (*m. gracilis*), грабенчыкавая мышца (*m. petineus*).

Мышцы галёнкі.

Разгінальнікі: доўгі разгінальнік пальцаў (*m. exetensordigitorumlongus*), доўгі разгінальнік вялікага пальца (*m. exetensorhallucislongus*), пярэдняя вялікагалёнчатая мышца (*m. tibialisanterior*).

Згінальнікі.

Глыбокі слой: падкаленная мышца (*m. popliteus*), доўгі згінальнік вялікага пальца (*m. flexorhallucislongus*), задняя вялікагалёнчатая мышца (*m. tibialisposterior*), доўгі згінальнік пальцаў ступні (*m. flexordigitorumlongus*).

Паверхневы слой: трохгаловая мышца лыткі (*m. tricepsurae*).

Малагалёнчатыя мышцы: кароткая малагалёнчатая мышца (*m. peroneusbrevis*), доўгая малагалёнчатая мышца (*m. peroneuslongus*).
Мышцы стапы: мышцы тыла стапы і мышцы падэшвы.

Тэма 11. Мышцы тулава

Мышцы грудзей: вялікая грудная мышца (*m. pectoralis major*) падключычная мышца (*m. subclavius*), малая грудная мышца (*m. pectoralis minor*) пярэдняя зубчатая мышца (*m. serratus anterior*).

Мышцы жывата: косая ўнутраная мышца жывата (*m. obliquus abdominis internus*), косая вонкавая мышца жывата (*m. obliquus abdominis externus*), пірамідальная мышца (*m. pyramidalis*), прамае мышца жывата (*m. rectus abdominis*).

Мышцы спіны.

Глыбокі слой: агульны разгінальнік спіны (*m. sacrospinalis*), даўжэйшая мышца спіны (*m. longissimus dorsi*), падуздышна-рэберная мышца (*m. iliocostalis*), задняя ніжняя зубчатая мышца (*m. serratus posterior inferior*), задняя верхняя зубчатая мышца (*m. serratus posterior superior*), мышца, якая падымае лапатку (*m. levator scapulae*), малая і вялікая ромбападобныя мышцы (*m. rhomboideus minor et major*), паўасцістая мышца галавы (*m. semispinalis capitis*), раменная мышца галавы (*m. splenius capitis*), раменная мышца (*m. splenius cervicis*).

Паверхневы слой: шырокая мышца спіны (*m. latissimus dorsi*), трапецападобная мышца (*m. trapezius*).

Рух тулава.

КРЫТЭРЫ АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ СТУДЭНТАЎ

Балы	Паказальнікі ацэнкі
1 (адзін)	Адмова адказваць, адсутнасць ведаў па вывучаемай дысцыпліне.
2 (два)	Фрагментарныя веды ў межах вывучаемай дысцыпліны. Частковая фіксацыя ў памяці студэнта асобных фактаў, з'яў і тэрмінаў вывучаемай дысцыпліны.
3 (тры)	Недастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарта; бессістэмнае аднаўленне студэнтам часткі праграмага матэрыялу. Ізаляванасць ведаў па асобных тэмах, тэрмінах, персаналіях, крыніцах.
4 (чатыры)	Дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарта. Недастаткова сістэмнае ўсведамленне студэнтам вывучаемай дысцыпліны, фрагментарнае аднаўленне тэрмінаў, частковыя веды будовы цела чалавека і спосабаў яго адлюстравання.
5 (пяць)	Сістэмнае усведамленне большай часткі праграмага вучэбнага матэрыялу, веданне структуры коснай і мышачнай сістэме чалавека, наяўнасць навыкаў графічнага адлюстравання. Наяўнасць неістотных памылак.
6 (шэсць)	Сістэмнае ўсведамленне большай часткі праграмага вучэбнага матэрыялу. Веданне асноўных анатамічных тэрмінаў, структуры коснай і мышачнай сістэмы чалавека. Упэўненае валоданне навыкамі графічнага адлюстравання фігуры чалавека. Наяўнасць неістотных памылак.
7 (сем)	Дастаткова поўныя веды па пытаннях вывучаемай дысцыпліны ў межах адукацыйнага стандарта. Разгорнутае апісанне і тлумачэнне аб'ектаў вывучэння, уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Сістэмныя веды па коснай і мышачнай сістэме чалавека. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак.
8 (восем)	Поўныя, трывалыя, глыбокія веды, свабоднае апераванне вучэбным матэрыялам дысцыпліны. Разгорнутае апісанне і тлумачэнне коснай і мышачнай сістэмы чалавека; уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Сістэмныя веды па ўсіх пытаннях дысцыпліны ў межах адукацыйнага стандарта. Высокі ўзровень выканання заданняў. Наяўнасць адзінкавых неістотных памылак.
9 (дзесяць)	Сістэматызаваныя, глыбокія веды па ўсіх пытаннях вывучаемай дысцыпліны. Усведамленне студэнтам ролі і месца пластанатоміі ў сістэме навучання. Раскрыццё сутнасці тэарэтычных пытанняў, уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Уменне свабодна апераваць асноўнымі

	анатамічнымі паняццямі, карыстацца навукова-метадычнай літаратурай па акрэсленых пытаннях. Высокі ўзровень выканання заданняў; дасканалыя веды па косна-мышачнай сістэме чалавека.
10 (дзесяць)	Глыбокае асэнсаванне ўзаемасувязі пластанатоміі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Разуменне студэнтам агульнатэарэтычных пытанняў. Уменне прымяняць свае веды ў кантэксце прафесійнай дзейнасці, аналізаваць з'явы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва з улікам набытых ведаў. Уменне аналізаваць і графічна адлюстроўваць будову цела чалавека, яго пластыку і рух. Уменне свабодна апераваць асноўнымі анатамічнымі паняццямі, карыстацца навукова-метадычнай літаратурай па акрэсленых пытаннях. Высокі ўзровень выканання заданняў; дасканалыя веды па косна-мышачнай сістэме чалавека.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУМ

ИНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛИТАРАТУРА ПА КУРСУ.

АСНОЎНАЯ.

1. Баммес, Г. Художественная пластическая анатомия / Г.Баммес. – Дрезден, 1988. – 522 с.
2. Барчаи, Ё. Анатомия для художников / Ё.Барчаи. – Будапешт, 1986. – 344 с.
3. Бриджмен, Дж. Б. Человек как художественный образ. Полный курс анатомического рисования / Дж.Б.Бриджмен. // Пер. с англ. М.Авдониной. – М.: Эксмо, 2005. – 352с.
4. Клебер, Г. Полный курс рисунка обнажённой природы для нач. и студ. худож. вузов / Г.Клебер. – М.: АСТ, Астрель, 2004 – 120с.
5. Ли, Н.Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка: учебник / Н.Г.Ли. – М.: ЭКСМО, 2005. – 480с., ил.

ДАДАТКОВАЯ.

1. Анисимов, Н.Н. Основы рисования: учебное пособие для вузов / Н.Н.Анисимов. – М.: Стройиздат, 1974. – 231с.
2. Баммес, Г. Изображение фигуры человека / Г.Баммес. – М.: “Сварог и К”, 1999. – 456с.
3. Баммес, Г. Обнажённый человек / Г.Баммес. – Дрезден, 1982. – 395с.
4. Лушников, Б.В. Рисунок. Портрет: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / Б.В.Лушников. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 144с., ил.
5. Ростовцев, Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка: учебное пособие / Н.Н.Ростовцев. – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 195с.
6. Ростовцев, Н.Н. Рисование головы человека: учебное пособие / Н.Н.Ростовцев. – М.: Изобразительное искусство, 1989. – 158с.
7. Тихонов, С.В. Рисунок: учебное пособие для вузов / С.В.Тихонов, В.Г.Демьянов, В.Б.Подруков. – М.: Стройиздат, 1995. – 215с.
8. Учебный рисунок в Академии художеств: Альбом / Под ред. Угарова Б.С. ; авт.-сост. Сафаралиева Д.А. – М.: Изобразительное искусство, 1990. – 298с.
9. Хейл, Р.Б. Изображение человеческой фигуры / Р.Б.Хейл. – Мн.: ПОПУРРИ, 2003. – 215с.

10. Хогарт, Б. Динамическая анатомия для художников / Б.Хогарт. – М.: АСТ, 2001. – 121с.
11. Шембель, Л.Ф. Основы рисунка: учебник для профессиональных учебных заведений / Л.Ф.Шембель. – М.: Просвещение, 1994. – 132с.
12. Шаура, Р.Ф. Малюнак у навучальным працэсе: дапам. для настаўнікаў / Р.Ф.Шаура. – Мн.: Беларусь, 2003. – 120 с.
13. 5000 шедевров рисунка. – DirectMedia, CD-ROM. 785Мб.

Пэралік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі.

- Падрыхтоўка, прагляд і аналіз анатамічных малюнкаў;
- выкананне і прагляд копіяў твораў мастакоў;
- выкананне, прагляд і аналіз замалёвак фігуры чалавека з натуры;
- выкананне тэставых заданняў па асобных тэмах;
- вуснае апытанне пад час правядзення практычных заняткаў.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа выконваецца па кожнай з прапанаваных тэм у выглядзе замалёвак, накідаў, малюнкаў. Тэматыка самастойнай работы з'яўляецца абавязковай, пры гэтым студэнт мае права абраць тэхніку і сродкі выканання.

Формы выканання самастойнай работы.

- малюнкi анатамічных табліц;
- замалёўкі асобных частак костнай і мышачнай сістэмы чалавека;
- накіды фігуры чалавека;
- малюнкi;
- распрацоўка візуальнай прэзентацыі.

Прыкладныя тэмы і заданні для самастойнай работы.

Тэма 1. Шкелет чалавека.

Заданне. Малюнкi анатамічных табліц костнай сістэмы чалавека: чэрап; косці верхняй канечнасці; косці ніжняй канечнасці; шкелет тулава.

Тэма 2. Мышачная сістэма чалавека.

Заданне. Малюнкi анатамічных табліц мышачнай сістэмы чалавека: мышцы верхняй канечнасці; мышцы ніжняй канечнасці; мышцы тулава.

Тэма 3. Прапорцыі і рух цела чалавека.

Заданне. Накіды фігуры чалавека ў руху.

Заданне. Копія класічнага малюнка.

ЛИТАРАТУРА ПА КУРСУ. АСНОЎНАЯ.

6. Баммес, Г. Художественная пластическая анатомия / Г.Баммес. – Дрезден, 1988. – 522 с.
7. Барчаи, Ё. Анатомия для художников / Ё.Барчаи. – Будапешт, 1986. – 344 с.
8. Бриджмен, Дж. Б. Человек как художественный образ. Полный курс анатомического рисования / Дж.Б.Бриджмен. // Пер. с англ. М.Авдониной. – М.: Эксмо, 2005. – 352с.
9. Клебер, Г. Полный курс рисунка обнажённой натуры для нач. и студ. худож. вузов / Г.Клебер. – М.: АСТ, Астрель, 2004 – 120с.
10. Ли, Н.Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка: учебник / Н.Г.Ли. – М.: ЭКСМО, 2005. – 480с., ил.

ДАДАТКОВАЯ.

14. Анисимов, Н.Н. Основы рисования: учебное пособие для вузов / Н.Н.Анисимов. – М.: Стройиздат, 1974. – 231с.
15. Баммес, Г. Изображение фигуры человека / Г.Баммес. – М.: “Сварог и К”, 1999. – 456с.
16. Баммес, Г. Обнажённый человек / Г.Баммес. – Дрезден, 1982. – 395с.
17. Лушников, Б.В. Рисунок. Портрет: учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений / Б.В.Лушников. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 144с., ил.
18. Ростовцев, Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка: учебное пособие / Н.Н.Ростовцев. – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 195с.
19. Ростовцев, Н.Н. Рисование головы человека: учебное пособие / Н.Н.Ростовцев. – М.: Изобразительное искусство, 1989. – 158с.
20. Тихонов, С.В. Рисунок: учебное пособие для вузов / С.В.Тихонов, В.Г.Демьянов, В.Б.Подруков. – М.: Стройиздат, 1995. – 215с.
21. Учебный рисунок в Академии художеств: Альбом / Под ред. Угарова Б.С. ; авт.-сост. Сафаралиева Д.А. – М.: Изобразительное искусство, 1990. – 298с.
22. Хейл, Р.Б. Изображение человеческой фигуры / Р.Б.Хейл. – Мн.: ПОПУРРИ, 2003. – 215с.
23. Хогарт, Б. Динамическая анатомия для художников / Б.Хогарт. – М.: АСТ, 2001. – 121с.

24. Шембель, Л.Ф. Основы рисунка: учебник для профессиональных учебных заведений / Л.Ф.Шембель. – М.: Просвещение, 1994. – 132с.
25. Шаура, Р.Ф. Малюнак у навучальным працэсе: дапам. для настаўнікаў / Р.Ф.Шаура. – Мн.: Беларусь, 2003. – 120 с.
26. 5000 шедевров рисунка. – DirectMedia, CD-ROM. 785Мб.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ